

ŞƏRQ qapısı

Doğma, canım-varlığım qədər sevdiyim Azərbaycanım mənim qibləgahımdır

Qəzet 1921-ci ildən çıxır

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Sayı: 131 (24.268)

25 iyul 2023-cü il, çərşənbə axşamı

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

www.serqqapisi.az

Qiyməti 30 qəpik

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Çinin "China Media Group" media korporasiyasına müsahibə verib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 20-də Çinin "China Media Group" media korporasiyasına müsahibə verib. Dövlətimizin başçısının müsahibəsi iyulun 22-də "China Global Television Network" televiziya kanalında yayımlanıb. AZƏRTAC müsahibənin geniş variantını təqdim edir.

Müxbir: – Müsahibəyə görə minnətdarıq. Biz yalnız üç gündür, Bakıdayıq. Ölkənizin və şəhərin nə dərəcədə müasir olması bizdə dərin təəssürat yaratdı və gətdiyimiz hər yerdə bir Azərbaycan elementi var.

Prezident İlham Əliyev: – Düzdür. İlk öncə, Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Gəldiyinizə və ölkəmizə diqqət yetirdiyinizə görə sağ olun. Çox şadam ki, siz Azərbaycanda bir neçə gün olacaqsınız və bu, ölkəmizi və xalqımızı daha yaxından tanımaq üçün yaxşı fürsət olacaqdır. Tamamilə haqlısınız ki, biz şəhərlərimizin əsl orijinallığını, nailiyyətlərini qoruyub saxlayırıq. Eyni zamanda biz ölkəmizi müasirləşdiririk. Bakıda gördükləriniz müasirliklə ənənələrin qovuşmasıdır və hesab edirəm ki, onlar bir-birinə qarşı çıxmır, bir-birinə zidd deyil. Bu, məqsədyönlü şəkildə edilib, çünki Bakı kimi tarixi şəhərdə ilk məqsəd tariximizi və memarlıq abidələrini qorumaqdır. Eyni zamanda şəhərə inkişaf etmək imkanı verilməlidir. Bakıda hər iki məqamı duya bilərsiniz. Zənnimcə, bu, həqiqətən, mühüm nailiyyətdir və bunu qeyd etdiyinizə görə sağ olun.

Müxbir: – Sizin qədr olmasa da, biz də bir sıra şəhərlərdə olmuşuq. Ancaq Bakı mənim səfər etdiyim heç bir şəhərə bənzəmir.

Prezident İlham Əliyev: – Sağ olun.

Müxbir: – Cənab Prezident, müsahibəmizin əvvəlində bildirmək istəyirəm ki, bu il mərhum atanız Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyi qeyd olunur. O təkcə Ulu Öndər və müasir Azərbaycanın qurucusu deyil, Çin-Azərbaycan dostluğunun təməlini qoyan şəxs olub. Ona görə bir daha onun xatirəsinə ehtiramımızı ifadə edirik.

Prezident İlham Əliyev: – Çox təşəkkür edirəm. Tamamilə haqlısınız ki, Heydər Əliyev Azərbaycanın dövlətçiliyini quran, ölkəni inkişaf yoluna yönləndirən, vətəndaş müharibəsinin qarşısını alan, 1990-cı illərin əvvəlində hökm sürən qarışıqlıq və kaos vəziyyətinə son qoyan şəxs idi. O, həmçinin bu gün də rəhbər tutduğumuz daxili və xarici siyasət prioritetlərini müəyyən etdi. Əlbəttə, 30 il ərzində dünya dəyişib, lakin bizim başlıca məqsədlərimiz dəyişməz olaraq qalıb – dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsi, qabaqlayıcı tədbirlər görməklə milli maraqlarımıza əsaslanan fəal xarici siyasətin yürüdülməsi və Azərbaycanın iqtisadi, siyasi inkişafı. Buraya olduqca fəal regional siyasətin həyata keçirilməsini də əlavə etmək olar. Əlbəttə, müstəqilliyimizin ilk günlərindən əsas məqsədlərimizdən biri ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpası idi. Buna da iki ildən bir az artıq əvvəl nail olunub.

Tamamilə haqlısınız ki, o, Azərbaycan-Çin münasibətlərinin inkişafında çox vacib rol oynayıb. Onun Çinə səfərləri və Çinin rəhbərləri ilə görüşləri əməkdaşlığımızın çərçivəsini yaratdı. O vaxtlar dünyada Azərbaycan o qədər də tanınmırdı. Bunun təməli məhz o vaxt qoyulub və bu gün mənim olduğca şadam ki, ölkələrimiz arasında əlaqələr çox uğurla inkişaf edir və daha çox sahələri əhatə edir. Əməkdaşlığın gündəliyi 30 il əvvəlkindən daha genişdir. Bu münasibətlər qarşılıqlı hörmət və dostluq üzərində qurulub.

Müxbir: – Bir çox çinli izləyici diqqət yetirib ki, atanız Çinə rəsmi səfərləri zamanı rəsmi proqramdan əlavə o, sadəcə çinli ailələrlə görüşüb və onların həyatı ilə maraqlanıb. Çinli məktəblilərlə görüşüb və bölgələrə sə-

fərlər edib. Buraya biz fotoları gətirmişik və Sizdən xahiş edək ki, bunlarla bağlı əlavə məlumat verəsiniz. Məsələn, bu şəkil 1990-cı illərdə çəkilib. Burada o və çinli ailədir.

Prezident İlham Əliyev: – Bəli, düzdür.

Müxbir: – Gözəl şəkildir.

Prezident İlham Əliyev: – Bəli. Bu, bir daha onu nümayiş etdirir ki, sizin dediyiniz kimi, o, yalnız rəsmi təmaslarla kifayətlənmirdi və xalqlar arasında münasibətlər qurmağa çalışırdı. Bu foto da məhz onu nümayiş etdirir.

Müxbir: – Bu fotoda isə o, məktəblilərlə söhbət edir.

Prezident İlham Əliyev: – Bəli.

Müxbir: – Onlara hədiyyə verir. Xoşunuz gəlirmi?

Prezident İlham Əliyev: – Bəli, bu, sizin dediklərinizin aydın təzahürüdür. Sağ olun.

Müxbir: – Burada isə Çin səddinə, "Qadağan olunmuş şəhər"ə və digər tarixi yerlərə səfərlər var.

Prezident İlham Əliyev: – Bəli.

Müxbir: – Atanız Çini və oraya səfərlərini Sizə necə təsvir edirdi? Çin onun üçün nə demək idi və Siz nəsilən-nəslə ötürülmüş bu dostluğun davamını necə görürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: – Əslində, Çin onun üçün tanımadığı ölkə deyildi. O, müxtəlif dövrlərdə Çinin inkişafı ilə bağlı yaxşı məlumatlı idi. Vaxtilə o, SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin birinci müavini vəzifəsində çalışıb və Çin nümayəndələri ilə bir çox görüşlər keçirib. O, ölkəmizin dinamikası və inkişafından yaxşı xəbərdar idi. Müstəqil Azərbaycanın Prezidenti seçildəndən sonra isə onun əsas xarici siyasət prioritetlərindən biri Çinlə ikitərəfli münasibətlər qurmaq idi. Xatırlayıram ki, o, Çinə rəsmi səfərdən böyük təəssüratla qayıtmışdı. Heydər Əliyev Çinin artmaqda olan gücünü, həmrəy cəmiyyətini və aydın məqsədlərə malik ölkəni gördü – bunlar, təxminən, 30 il öncə baş vermişdi.

Sırayı insanlarla görüşlər isə onun təbiəti ilə bağlı idi. O, burada – Azərbaycanda da hər zaman çalışırdı ki, cəmiyyətin nəbzini tutsun, insanların necə yaşadığını, nə fikirləşdiyini, hansı problemlərlə üzləşdiyini və hansı arzulara malik olduğunu bilsin. Təbii ki, o, Çində, həmçinin sadəcə insanların həyat tərzi ilə maraqlanırdı.

Beləliklə, bizim ikitərəfli münasibətlərimizin təməli həmin tarixi səfər nəticəsində qoyuldu və həmin vaxtdan onların dinamik inkişafı üçün mühüm potensial vardır.

Müxbir: – Biz Bakının müxtəlif yerlərində atanızın heykəllərini gördük və onun adını daşıyan prospektlər, memoriallar var. Zənnimcə, burada Sizin atanıza olan ehtiram və məhəbbətin daha dərin mənası var. Şəxsən Sizin üçün atanız kim olub?

Prezident İlham Əliyev: – Xüsusilə Azər-

baycan cəmiyyətində hər bir övlad üçün onun valideynləri çox əzizdir. Azərbaycan cəmiyyəti ənənəvi dəyərlər, ailə dəyərləri üzərində qurulub. Bu ənənələr dərin köklərə malikdir. Vacib haldır ki, 30 il müstəqil ölkə olaraq global mühitdə yaşamağımıza baxmayaraq, bu ailə dəyərlərimizi və böyüklərə hörməti qoruya bilməmişik. Bu bizim cəmiyyətimizin təməlidir. Hər bir azərbaycanlı kimi, mənim üçün də atam əziz insan olub. O insan ki, ona bənzəməyə çalışırsan, xüsusilə ata ilə fəxr edə biləndə. Bu belə olur. Mənim üçün bu, böyük xoşbəxtlikdir, çünki mən həm şəxsən onun üçün, həm də Azərbaycan xalqı üçün ən çətin vaxtlarda atamın yanında olmuşam.

Xüsusilə 1990-cı ilin 20 yanvarında sovet ordusu Azərbaycana hücum edərkən, o, həmin qanlı hücumu qarşı etiraz səsini ucaldan və bu hadisəni pisləyən bəlkə də yeganə şəxs idi. O, yaxşı dərk edirdi ki, bu, ona baha başa gələ bilər. Biz Sovet İttifaqında yaşayırdıq, ölkənin dağılmasına hələ iki il qalırdı və 1990-cı ilin yanvarında bunu hələ heç nəks təsəvvür edə bilməzdik. Yüzdən artıq günahsız insanın, mülki vətəndaşın həyatına son qoyan bu zorakı və qanlı hücumu pisləmək böyük cəsarət və xalqa sevgi tələb edirdi.

Bununla yanaşı, o, sovet hökumətinin anti-Azərbaycan mövqeyi səbəbindən kommunist partiyasını tərk etdi. Bunun özü də çox cəsarətli addım idi, çünki sovet hökuməti və sistemi hələ də çox güclü və qəddar idi. O, bunları nəzərə almalı idi, lakin onun üçün Azərbaycan xalqının milli maraqları, milli qüruru və ədalət şəxsi amillərdən üstün idi. Bu, onun üçün və bizim üçün mürəkkəb dövr idi, lakin ailəmiz bir yerdə idi.

Eyni vəziyyət Azərbaycanda vətəndaş qarşındırması zamanı qarışıqlıq, çətinlik və xaosun hökm sürdüyü dövrdə idi. Azərbaycan xalqı vəziyyətdən xilas yolunu yalnız Heydər Əliyevdə gördü və ən çətin vaxtda onu dəvət etdi. O, gənc deyildi, onun artıq 70 yaşı var idi. Onun 1993-cü ildə Azərbaycanda rəhbərliyi öz üzərinə götürməsi, həqiqətən, çox cəsur addım idi. Bu, onun Azərbaycan xalqına məhəbbətini və sadıqlığını bir daha nümayiş etdirdi. Azərbaycanlıların onu müasir Azərbaycanın qurucusu hesab etməsi tamamilə doğrudur. Ona olan ehtiram təkcə bir meyarla bağlı deyil, burada müxtəlif səviyyələr var. O, bütün həyatını bu işə həsr etdi. Ən mürəkkəb dövrdə ölkəyə rəhbərlik etmək, ən münasib həll yollarını müəyyənləşdirmək, eyni vaxtda müdriklik və cəsarət nümayiş etdirmək – bütün bunlar siyasətçiyə xas olan nadir keyfiyyətlərdir.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan böyük ölkə deyil. O vaxt artıq Azərbaycanın bir hissəsi Ermənistan tərəfindən işğal edilmişdi və biz nəhəng iqtisadi çətin-

liklərlə üzləşmişdik. İnflyasiya 1000 faizdən artıq idi. İşsizlik və yoxsulluq hökm sürürdü. Ordu, demək olar ki, mövcud deyildi. Belə bir vəziyyətdə ölkəni parçalanmaqdan qorumağa, onu inkişaf yoluna çıxarmağa və bugünkü səviyyəyə çatdırmağa müvəffəq olmağı yalnız böyük şəxsiyyət edə bilər.

Bizim və şəxsən mənim hədəfim isə dünyanın və Azərbaycanın dəyişməkdə olduğunu nəzərə alaraq Heydər Əliyev siyasətini davam etdirmək, ölkəni müasirləşdirmək, bir də heç vaxt digərlərinin hökmranlığı altında yaşamağa üçün müstəqilliyimizi möhkəmləndirmək, özünü təmin edən güclü iqtisadiyyat qurmaq və insanların daha yaxşı yaşamasına şərait yaratmaqdır.

Beləliklə, təkcə 100 illiyini qeyd etdiyimiz üçün deyil, ümumiyyətlə, müasir Azərbaycan haqqında danışarkən faktıdır ki, təməl Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub və 1990-cı illərin mürəkkəb dövründə onun liderliyi olmasaydı, bugünkü Azərbaycan başqa vəziyyətdə olacaqdı. Hansı problem və çətinliklərlə üzləşəcəyini heç təsəvvür etmək belə olmazdı.

Müxbir: – Dünyanın dəyişməkdə olan geosiyasi mənzərəsi fonunda Azərbaycan həssas rol oynayaq böyük nailiyyətlər əldə edər, iqtisadi və sosial baxımdan özü üçün nadir inkişaf yolu yarada bilər. İcazənizlə, Çin-Azərbaycan əlaqələrindən danışaq. Bu yaxınlarda Siz bu münasibətləri əla adlandırdınız. Hazırda vəziyyət nə yerdədir və Sizcə bu əlaqələri növbəti səviyyəyə qaldırmaq üçün nə edilməlidir?

Prezident İlham Əliyev: – Bəli, bunu bir daha təsdiq edə bilərəm ki, münasibətlər əla səviyyədədir və bu təhlil, bu ifadə ikitərəfli əlaqələrin geniş gündəliyini və əməkdaşlığın çox aydın perspektivlərini əhatə edir. Hesab edirəm ki, ikitərəfli əlaqələrdə əldə etdiyimiz nailiyyətlər çox uzun bir yolun başlanğıcıdır. Ümid edirəm ki, bu, strateji əməkdaşlıq yolunun başlanğıcıdır. Çünki bu gün regionun siyasi, habelə nəqliyyat marşrutları xəritəsinə nəzər saldıqda görürük ki, ölkələrimiz bir-biri ilə nə dərəcədə eyni mövqedən çıxış edir. Beynəlxalq gündəliyə aid təməl məsələləri götürsək görürük ki, bizim mövqələrimiz suverenlik, müstəqillik, ərazi bütövlüyü, digərlərinin daxili işlərinə qarışmamaq məsələlərində üst-üstə düşür. İqtisadi əməkdaşlıq məsələlərində mövqələrimiz üst-üstə düşür. Biz qarşılıqlı ticarətin həcmimin artmasını görürük və böyük potensial xüsusilə göz qabağındadır. Biz ölkələrimizi gələcəkdə daha da birləşdirəcək meydana gələn yeni nəqliyyat marşrutlarını görürük. Bunun özü də regional təhlükəsizliyə və sabitliyə böyük töhfə olacaqdır. Çünki ölkələr qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq formatı çərçivəsində birləşsə, bu, regionun sabitliyini, proqnozlaşdırılmasını, firavanlığını və inkişafını gücləndirir.

Beləliklə, xarici siyasət prioritetlərinə və gündəliyə gəldikdə, mən Azərbaycanın və Çinin siyasətləri arasında və istənilən digər istiqamətdə bir çox oxşarlıqlar görürəm. Son zamanlar bizim münasibətlərimiz daha da intensivləşib və əlbəttə, mənim cənab Si Cinqinlə görüşlərim istiqamətlərin təyin edilməsində və inkişaf üçün aydın hədəflərin müəyyən olunmasında vacib rol oynayıb. Eyni zamanda daha aşağı səviyyədə, dövlət rəsmiləri və deputatlar səviyyəsində, cəmiyyətin müxtəlif nümayəndələri və partiyalarımız arasında olan təmaslar da xüsusi əməkdaşlıq formatını yaradır. Bu səbəbdən, uzun bir yolun başlanğıcında olduğumuzu deyəndə, buraya məhz bu məsələlər daxildir. İkitərəfli əlaqələrin gələcəyinə gəldikdə isə bizim Azərbaycan və Çin arasında yekdil siyasətimiz

var. Bir daha təsdiq edirəm ki, münasibətlər əladır və bundan da yaxşı səviyyəyə qalxacaqdır.

Müxbir: – Siz bir neçə dəfə Prezident Si Cinpinlə görüşlərinizə toxundunuz. Sizin onun bir lider kimi haqqında fikriniz nədir, o Sizdə necə təəssürat yaradır?

Prezident İlham Əliyev: – Mənim Prezident Si Cinpinlə həm Çində, həm də beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində dəfələrlə görüşmək imkanım olub. Ona dərin ehtiramım var. Onun uzaqgörənliyi, zəkası, səmimiyyəti və ikitərəfli münasibətlərimiz barəsində geniş məlumatlı olması məndə hər zaman dərin təəssürat yaradıb. Çünki global bir güc olaraq Çinin çox geniş xarici siyasət gündəliyi var və həmin gündəlik təbii olaraq Azərbaycanın gündəliyindən daha genişdir.

Buna baxmayaraq, bizim əməkdaşlığımızın mahiyyəti və perspektivləri barədə dərinlə məlumatlı olması göstərir ki, cənab Si Cinpin olduqca məsuliyyətli şəxsdir və çox uğurlu xarici siyasət bunun nəticəsidir. Bilirsiniz ki, dünyada Çinin dostlarının sayı ildən-ilə artır və bu, məhz həmin müdrik siyasətin nəticəsidir. Biz onun ölkəsinin inkişafını və yardıma ehtiyacı olanlara dəstək istiqamətindəki fəaliyyətini yalnız alqışlaya bilərik. Hesab edirəm ki, bu, dünyada nadir hallardan biridir. Bu, xüsusilə indi aktual məsələdir. Vaxtında və digər mənbələrdən yardım ala bilməyən ölkələrə kömək edilir. Sizə Azərbaycanla bağlı nümunə deyə bilərəm. COVID-19 başlayanda biz peyvəndlərin olmaması səbəbindən böyük çətinliklərlə üzləşdik və bu məsələdə bizə yardım edən yeganə ölkə Çin oldu. Mən Prezident Si Cinpinə yardım ilə bağlı məktub yazdım, məsələyə dərhal cavab verildi və peyvəndlərin ilk həcmi – bir milyon doza təqdim edildi. Biz vaksinasiyaya yanvar ayının ortalarında, dünyada ilk sıralarda başladığımız isə onun yardım göstərmək siyasətindən qaynaqlanırdı. Biz bunu necə unuda bilərik?!

Bununla yanaşı, deyə bilərəm ki, yaqın sizin də məlumatınız var, bəzi Qərb dövlətləri lazım olduğunda 5 dəfə artıq həcmdə peyvənd tədarük edirdilər və bununla da peyvənd istehsal etməyən, buna çıxışı olmayan ölkələri vaksinasiyadan məhrum etdilər. Onlar peyvənd millətçiliyi nümayiş etdirdilər. Onu da qeyd edirəm ki, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının sədri olaraq peyvənd millətçiliyinə qarşı ictimai şəkildə mübarizə aparən ölkələrdən biri idi. Demək istədiyim odur ki, bu nümunə Çinin Azərbaycanla bağlı siyasətini nümayiş etdirir. Əminəm ki, bu siyasət yardıma ehtiyac olan zaman hər bir ölkəyə şamil edilir.

Beləliklə, dediyim kimi, mənim Prezident Si Cinpinlə çoxsaylı görüşlərim olub. İnsan olaraq o, çox mehriban, hörmətli və səmimi adamdır və şəxsən mən onunla təmasdan çox razıyam.

Müxbir: – Bağlantı və infrastruktur layihələri haqqında danışarkən, qeyd edək ki, Azərbaycan bir rekorda imza atıb – bu, “Bir kəmə, bir yol” layihəsində iştirak edən ölkələr arasında 307 günə infrastruktur layihəsinin icrasıdır. Bu, ən qısa müddətdə icra deməkdir. Söhbət nəhəng infrastruktur layihəsindən gedir. Azərbaycan buna necə nail olub və “Bir kəmə, bir yol” layihəsinin faydasını necə görürsünüz?

Prezident İlham Əliyev: – İnkişafımızın hədəflərindən biri regional bağlantı mərkəzinə çevrilmək idi. Çünki xəritəyə baxsanız, Azərbaycanın coğrafi üstünlüklərini görürsünüz. Ölkəmiz Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat marşrutları üzərində yerləşir. Lakin nəqliyyat infrastrukturunun olmaması elə bir vəziyyət yaratmışdı ki, bizim coğrafiyadan istifadə edilmirdi. Mən tam əmin idim ki, biz bu vəziyyəti yaxşılaşdırma bilərik. Biz nəqliyyat infrastrukturuna böyük sərmayə qoyuluşuna 15 il əvvəl başladığımız. İlk olaraq yerli infrastrukturunu inkişaf etdirmək üçün biz bu sahəyə böyük sərmayə yatırmağa başladığımız. Eyni zamanda qonşularımızla da bağlantı körpüləri qurmağa başladığımız. Biz mühüm tranzit ölkəsi olmaq arzusunda idik, ancaq bunun üçün təkcə coğrafiya kifayət etmir. Hətta infrastruktur da kifayət deyil, burada digər məsələyə ehtiyac var. Bu isə qonşularla yaxşı münasibətlərdir. Qonşularla əməkdaşlıq olmadan tranzit ölkəyə çevrilmək olmaz. Bu isə bizim xarici siyasətimizin tərkib hissəsi idi. Prioritet qonşu ölkələrlə qarşılıqlı maraq üzərində daha güclü münasibətlər qurmaq idi.

Beləliklə, “Bir kəmə, bir yol” layihəsinə

qoşularkən bizim artıq hazır infrastrukturumuz var idi. Hazırda isə biz, nə ilə məşğuluq? İndi biz, sadəcə, texniki imkanları artırırıq. Məsələn, biz ticarət limanımızı genişləndiririk, çünki Şərqdən Qərbə daşınan yüklərin həcmi artması yükəşirmə baxımından problemlər yaradacaq. Bizim dəniz ticarət limanımız bir neçə il əvvəl açıldı. Onun ovaxtı yükəşirmə qabiliyyəti 15 milyon ton idi. Hazırda isə biz onun imkanlarını 25 milyon tona qədər çatdırırıq. Biz Xəzər dənizində daha çox gəmi tikirik. Xəzəryanı dövlətlər arasında Xəzər dənizində ən böyük ticarət donanmasına sahib olduğumuzu baxmayaraq, biz yeni tanker və yük gəmiləri inşa edirik ki, daha çox yük daşıya bilək. İndi biz gəmiqayırma zavodumuzu genişləndirməyi planlaşdırırıq ki, ildə 6-8 deyil, 10-20 gəmi inşa edə bilək. Həm Azərbaycanda, həm də Xəzər dənizində buna tələbat artmaqdadır.

Biz hazırda mövcud dəmir yolunu müasirləşdiririk ki, qatarların sürəti artırılacaq və daha çox yüklər nəql ediləcək. Biz böyük yük axımına daha yaxşı hazır olmaq üçün çox işlər görürük. Azərbaycan vasitəsilə daşınan yüklərin həcmi ildən-ilə artır. Lakin mən hesab edirəm ki, bu rəqəm bir neçə dəfə artıq ola bilər. Biz bu istiqamətdə, həmçinin çinli tərəfdaşlarımız və qonşularımızla həmin infrastruktur bağlantısının yaradılması üçün fəal işləyirik. Burada inzibati bağlantı da olmalıdır. Burada tariflərlə bağlı vahid siyasət olmalıdır. Gömrük qaydaları sahəsində daha geniş qarşılıqlı əlaqələndirmə olmalıdır ki, necə deyirlər, bu qapını daha da geniş açsa bilək. Yəni gələcəkdə ölkələrimiz arasındakı münasibətlər Azərbaycan vasitəsilə daha çox yüklərin daşınmasında vacib rol oynayacaqdır. Sizin də qeyd etdiyiniz kimi, biz bütün işləri vaxtında və qısa zamanda icra edirik. Bu gün Azərbaycanın nəqliyyat infrastrukturunu artıq yüksək beynəlxalq standartlara cavab verir.

Müxbir: – Məlumdur ki, Azərbaycan “Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu” layihəsinin təşəbbüskarıdır. Bu, nə dərəcədə əhəmiyyətlidir?

Prezident İlham Əliyev: – Əslində, bu, “Bir kəmə, bir yol” layihəsinin bir hissəsidir. Çünki bizə məlumdur ki, hazırkı geosiyasi vəziyyətdə Transxəzər marşrutu Mərkəzi Asiya ölkələri üçün ən əhəmiyyətli marşruta çevrilib. Dediym kimi, xəritəyə baxanda aydın olur ki, Avropaya və əks-istiqamətdə yüklərin daşınması üçün Mərkəzi Asiya ölkələrinin seçimi o qədər də geniş deyil.

Müxbir: – Dəniz yolu və Transsibir marşrutu da var, ancaq o, vaxt baxımından daha uzundur.

Prezident İlham Əliyev: – Bəli, bu bir səbəbdir, həmin nəqliyyat marşrutu ilə əlaqədar digər səbəb isə geosiyasi dəyişikliklər, məhdudiyətlər və sanksiyalardır. Bu həmin tranzit marşrutunu mürəkkəbləşdirir. Beləliklə, sual yaranır – Xəzər dənizi vasitəsilə olmasa, bəs haradan olsun? Mərkəzi Asiya ölkələri inkişaf edir və ixracönmümlü daha çox məhsul istehsal edir. Həmçinin daha çox məhsul alır və bu baxımdan Xəzər dənizi marşrutu həyatı əhəmiyyət kəsb edir. Xoşbəxtlikdən biz illər əvvəl ev tapşırığımızı yerinə yetirmişik və hər bir şey hazırdır. İndi isə bu infrastrukturunu genişləndirmək asan olacaq. Həmçinin nəqliyyat infrastrukturunun genişləndirilməsinə yatırılacaq vəsait təxmin edilən yük həcmində uyğun olacaq.

Mən ötən il və bu il bütün Mərkəzi Asiya ölkələrinə səfər etmişəm və bu ölkələrin rəhbərləri Azərbaycana səfər ediblər. Bu gün bizim ikitərəfli münasibətlərimizdə daha çox dinamizm var. Birincisi, biz buna ehtiyacın olduğunu görürük. Digər tərəfdən isə bizim hər zaman gözəl münasibətlərimiz olub. Eyni zamanda daşımalar marşrutları mövzusunda daha fəal əməkdaşlığı dikte edir. Beləliklə, əminəm ki, Xəzər dənizi ilə yükdaşımalarının illik statistikasına nəzər saldıqca biz rəqəmlərin artacağına şahid olacağıq.

Müxbir: – Məndə çox maraqlı məlumatlar var ki, Sizinlə bölüşmək istərdim. Oradan görünür ki, Çindən Avropaya göndirilən mallar dənizlə orta hesabla 36 gün çəkir, əgər siyasi məsələlər olmasa, Transsibir marşrutu ilə 20 gün çəkir və Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolundan istifadə edərək, Orta Dəhlizlə isə cəmi 12 gün çəkir.

Prezident İlham Əliyev: – Elədir, bəli, bu, həqiqətdir. Yeri gəlmişkən, biz bu səbəbdən bu marşrutun qurulmasına və çəkilməsinə başladığımız, çünki o, mövcud deyildi. Bu, Azərbaycanın irəliləməsi və Türkiyə ilə Gürcüstandakı tərəfdaşlığımızın fəal dəstəyini

almış yeni daşımalar yoludur, bağlantıdır və infrastrukturudur. 2017-ci ildə burada – Bakıda həmin layihənin rəsmi açılışı baş tutdu. Həmin vaxt Orta Dəhlizlə daşımalar hələ ki, prioritetlərdən biri hesab edilmirdi. Buna görə, biz lazım olduğu qədər yüklərin daşınma həcminə sərmayələr yatırırdıq. Lakin hazırda biz nə ilə məşğuluq? Biz həmin yolun təkmilləşdirilməsi işlərinə artıq bir neçə ay bundan əvvəl başladığımız və nəticədə, həmin marşrutla əvvəlcə nəzərdə tutulduğundan beş dəfə artıq yüklər daşına biləcək.

Biz Azərbaycandan Türkiyə və Avropa istiqamətində gedən əlavə yol olacaq Zəngəzur dəhlizi üzərində çox fəal şəkildə çalışırıq. Azərbaycan ərazisində tikinti işlərinin, təxminən, 70 faizi artıq başa çatdırılıb. Beləliklə, Azərbaycan ərazisindən təkcə Bakı-Tbilisi-Qars kimi bir yol keçməyəcək, o cümlədən Zəngəzur dəhlizi işə salınacaq. Bir sözlə, bütün bunlar əlavə yüklər üçün digər imkanlar açacaq. Eyni zamanda Azərbaycan ərazisindən daşımalar, həmçinin Gürcüstanın dəniz limanından keçəcək. Biz bu sahədə müəyyən sərmayə imkanlarına böyük maraqla baxırıq. Həqiqətən, daşımalarda əməkdaşlıq bütün ölkələr üçün çox faydalı olacaq və eyni zamanda o da vacibdir ki, bu işlər ölkələr arasında əlaqələri gücləndirəcək. Ölkələr bir-biri ilə daha sıx bağlı olacaq, integrasiya olacaq. Biz dəhliz boyunca bir çox istehsal sahələrini yaratmağı planlaşdırırıq və sadəcə, tranzit ölkə olmaq istəmirik. Geosiyasi baxımdan, bu, yaxşı haldır, yəni əlavə gəlir əldə etmək olar, biz Azərbaycanda böyük sənaye zonalarını yaratmaq istəyirik. Əslində, bu istiqamətdə irəliləyirik. Hesab edirəm ki, bu ay açılmış və artıq fəaliyyətə başlamışı Ələt Azad İqtisadi Zonasında istehsalatla məşğul olmaq, həmçinin Çin şirkətləri üçün cəlbədiçi ola bilər. Əslində, təsəvvür etdiyinizdən də geniş fürsətdir.

Müxbir: – Siz bağlantıların, “Bir kəmə, bir yol” təşəbbüsünün mədəni aspekti haqqında danışdınız. Biz iki gün əvvəl “Muğam Klub” restoranında olduq. Gördüklərimiz mənə böyük təəssürat bağışladı. Əlbəttə ki, qədim Karvansararı ziyarət etdik. Orada qədim İpək Yolu ilə tanış olduq. Orada sanki zaman yenidən göz qabağına gəlir və siz tarixi, insanları, ticarəti və mədəniyyətləri, ənənələri seyr edə bilərsiniz. Çin tərəfinin “Bir kəmə, bir yol” təşəbbüsünün mədəni dəyərini necə görürsünüz? Bilirəm ki, ölkəmizdə qədim İpək Yolunun bərpasına hələ 1990-cı illərdən çalışırıq.

Prezident İlham Əliyev: – Əlbəttə ki, birmənalı olaraq, bu, dostluğa əlavə təkan və töhfə verəcək. Qarşılıqlı fəaliyyət yaranacaq, çünki qədim İpək Yolunda yerləşən ölkələrin xüsusiyyəti, bəlkə də, oxşarlığı ondan ibarətdir ki, onlar cəmiyyətlərinin müxtəlifliyi, çoxetnik və çoxkonfessiyalı xarakteri ilə seçilir. Azərbaycan həmin müsbət ssenarinin bir hissəsidir. Buna görə, Azərbaycanın mədəni irsi, gördüyünüz kimi, dövlətimiz tərəfindən lazımlı qorunur. Bu bizim üçün qorunmalı, saxlanılmalı və yeni nəsillərə ötürülməli sərvətdir ki, onlar da eyni münasibət bəsləsinlər. Biz mədəni irsimizi əslrərboyu qoruyub saxlamışıq. Baxmayaraq ki, Azərbaycan uzun müddət öz dövlətçiliyindən məhrum idi. Biz müstəqil ölkə deyildik. Lakin, eyni zamanda biz milli özünəməxsusluğumuzu, dilimizi, ədəbiyyatımızı, musiqimizi və ənənələrimizi, mədəni irsimizi qoruyub saxlamışıq. Hətta müstəqil olmadığımız vaxtlarda, bunu bacarmışıq. Beləliklə, dünya irsinin bir hissəsi olan mədəni irsimizin qorunmasını birmənalı olaraq davam etdirəcəyik. Eyni zamanda tərəfdaşlarla bağlantı yaradan bir çox layihələr daha çox səfərlərlə, turistlərlə, ticarətlə, qarşılıqlı fəaliyyətlə nəticələnəcək. Bunun sayəsində mədəniyyətlərimiz və cəmiyyətlərimiz daha da zənginləşəcək. Bir sözlə, biz həmin məsələyə belə nöqtəyi-nəzərdən baxırıq. Bəxtimiz çox gətirib ki, Azərbaycan əslrərboyu və xüsusən də müstəqillik dövründə, sözün əsl mənasında, etnik və dini düzülmlülüyün, bərgəyayışın yüksək standartlarını nümayiş etdirir. Azərbaycanda bütün etnik qruplar bir ailə kimi yaşayır və bu bizim ən böyük sərvətlərimizdən biridir. Biz bunları qorumağa çalışırıq və əminəm ki, bu işin öhdəsindən gələcəyik.

Müxbir: – Atalar sözü var: Ticarət dayananda, müharibələr başlayır.

Prezident İlham Əliyev: – Elədir.

Müxbir: – Ticarət nə qədər çox olarsa,

ölkə əhalisi üçün daha çox fürsətlər açılır.

Prezident İlham Əliyev: – Tamamilə doğrudur. O, sabitliyi, təhlükəsizliyi möhkəmləndirir və müəyyən dərəcədə, sözün yaxşı mənasında, qarşılıqlı bağlılığı artırır. İnsanlar, ölkələr üçün daha çox fayda olur. Bu şəraitdə, əlbəttə, sabitlik bərqərar olur.

Müxbir: – Prezident Əliyev, Sizə deməliyəm ki, iki il əvvəl BBC-nin jurnalistinə verdiyiniz müsahibədən sonra Çində kifayət qədər məşhurlaşdınız. Bir çox insanlar deyirdilər ki, Qərb münasibətdə maraqların tarazlaşdırılması üçün ölkə rəhbəri məhz bu cür addım ata bilərdi. Bu, necə baş verdi?

Prezident İlham Əliyev: – Bilirsiniz, 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı mən çox sayda müsahibələr verdim. Bu, əsasən, Qərb jurnalistlərinə verilən müsahibələr idi. Onların əksəriyyəti, deyirdim ki, çox aqressiv idi və çalışırdılar Azərbaycanı təcavüzkar kimi təsvir etsinlər. Bilirsiniz, öz ərazilərimizi azad etdikdə, ərazi bütövlüyümüz uğrunda vuruşduqda, biz digər ölkənin ərazisinə addım da atmadıq. Biz, sadəcə, üzləşdiyimiz 30 illik işğalın və etnik təmizləmənin nəticələrini aradan qaldırırdıq. Əlbəttə, əmin idim ki, videoreportaj hazırlamaq məqsədilə Azərbaycana gəlmiş və mənimlə görüşmək istəyən Qərb jurnalistləri yaxşıca hazırlanmışlar. Münaqişənin tarixi, kimin təcavüzkar, kimin isə təcavüz qurbanı olması, nəyin baş verdiyi barədə onların bilməməsini təsəvvür etmək sadələşmələr olardı. Lakin, eyni zamanda onlar nəinki görüşümüz zamanı vəziyyəti təqdim etməyə çalışırdılar, – çünki Azərbaycanda olarkən çoxlu reportajlar hazırlamışdılar, – onlar çalışırdılar ki, Azərbaycanı təcavüzkar kimi qələmə versinlər. Əlbəttə, bu, tamamilə qəbul edilməz idi. Bütün bunlar Qərb mətbuatının qərəzli, qeyri-tarazlı və anti-Azərbaycan yanaşmasını nümayiş etdirdi və biz həmin reallıqda 30 il idi ki, yaşayırdıq. Bu, həqiqətdir.

Müxbir: – Bir çox insan hesab etdi ki, Culian Assanj tezisi böyük əks zərbə oldu. Bu necə fikrinizə gəldi?

Prezident İlham Əliyev: – Əslində, əgər siz kimisə nəyinse pozulmasında ittiham etmək istəyirsinizsə, birinci, güzgüdə özünüza baxıb görməlisiniz, sizin üzünüzdə qüsurlar varmı? Culian Assanjın başına gələnlər, tamamilə qəbul edilməzdir. Bu, söz azadlığının kobud şəkildə pozulması deməkdir. Həmin insan səfirliklərin birində illərboyu işgəncəyə məruz qalıb. Hazırda o, işgəncədədir. Mən burada mədəni işgəncəni nəzərdə tuturam. Onun fiziki işgəncəyə məruz qalmasını bilmirəm. Bildiyim məsələni deyə bilmərəm. Lakin insan bəzi mənbələrdən əldə etdiyi müəyyən məlumatı açıqladığına görə əzab-əziyyətlərlə üzləşib. Bəlkə də, o, səhv edib, yaxud qaydaları pozub. Bununla belə Qərbdəki insanlar vəziyyəti elə təsvir edirlər ki, jurnalistlər istədiklərini edə bilər və onların hər hansı cinayət təqibindən toxunulmazlığı var və əgər siz jurnalisti həbs edirsiniz, deməli, siz diktatorsunuz. Ona görə dedim, baxın Culian Assanjın məsələsinə, görün həmin insanla siz nə etdiniz? Onda, siz kimisə bu məsələdə necə ittiham edə bilərsiniz? Həmin hadisə sizin tarixinizdə ən qara səhifədir. Siz də qeyd etdiyiniz kimi, iki ildən çox vaxt keçir və hazırda Culian Assanj haradadır? O, hələ də həbsxanadadır. Hələ də, həbsxanadadır. Kimsə onun haqqında danışır? Yox.

Müxbir: – Mən özüm səkkiz il Vaşinqtonda müxbir işləmişəm və hər iki istiqamətdə çox şeyi öyrəndim. Azərbaycan, Çin kimi qeyri-Qərb ölkələrin Qərb mətbuatında qərəzli təsviri haqqında danışdıqda, əlbəttə, Siz hesab edirsiniz ki, onlar bu ölkələrə ədalətli yanaşırlar. Sizcə, bu, niyə baş verir? Səhv təsvirin verilməsinin arxasında duran meyarlar nədir? Yəni qeyri-Qərb ələmini, o cümlədən Çini səhv təsvir etməyin səbəbi nədir?

Prezident İlham Əliyev: – Eyni üsulu Çinə qarşı tətbiq etmələrinin səbəbini söyləmək mənim üçün çətindir. Çox güman ki, bunun səbəbləri var. Amma Azərbaycan gəldikdə, amillər müxtəlifdir. Əsas olmasa da, həmin amillərdən biri Birləşmiş Ştatlarda, Fransada və bəzi digər Qərb ölkələrində erməni lobbisinin böyük infrastruktur malik olmasıdır. Onlar dövrü olaraq Azərbaycana hücum çəkirlər, siyasətçiləri ələ alırlar, onların cəmiyyətinə, parlamentinə, mətbuatına və hökumət orqanlarına yol tapırlar. Bütün oxları Azərbaycana tuşlayırlar və bir növbə ilə Azərbaycanofobiya mühitini yaradırlar.

Lakin bu, yeganə səbəb deyil. Düşünürəm, əsas səbəb ondan ibarətdir ki, Azərbaycan öz milli maraqlarına əsaslanan müstəqil siyasət yürüdür. Bəzi ölkələrdən fərqli olaraq, Azərbaycan prioritetlərimizə və milli maraqlarımıza cavab verməyən hər hansı işə qoşulmur. Başqa sözlə desək, biz müstəqil davranırıq və siyasətimiz müstəqildir. Biz əlimizdə olan bütün vasitələrlə özünəməxsusluğumuzu və ləyaqətimizi müdafiə edə-cəyik. Fikrimcə, bu, əsas səbəbdir ki, Azərbaycan davamlı olaraq mətbuatın hədəfindədir, dırnaqarası müstəqil QHT-lərin hücumuna məruz qalır. Hamımız bilir ki, onlar müstəqil deyil. Kim deyər bilər ki, “Human Rights Watch”, “Amnesty International” və “Freedom House” müstəqildirlər. Baxın onlar kimdən pul alırlar və kim musiqini sifariş edir. Onda görəcəksiniz ki, onlar tamamilə asılıdırlar.

Müxbir: – Karneqi Beynəlxalq Sülh Fondu...

Prezident İlham Əliyev: – Elədir ki, var. Onlar tam asılıdır və yiyələri ilə razılaşdırmadan bir addım belə sağa, yaxud sola ata bilməzlər. Lakin bilirsiniz, biz bu mühtdə yaşamağa öyrəşmişik. Mənim üçün Qərb mətbuatının Azərbaycan haqqında yazdığı deyil, Azərbaycan xalqının hökumətimizin siyasəti barədə düşündüyü vacibdir. İnsanlarla söhbət apardıqda, görə bilərsiniz ki, onlar hökumətimiz barədə nə düşünür, gördüyümüz işlər düzdür, yoxsa səhvdir!

Cəmiyyətimiz həmrəy olması və güclü ictimai dəstək, əlbəttə, əsasən, bizim siyasətimiz, əvvəlcə işğal altında olmuş ərazilərin azad edilməsi sayəsində formalaşır. Lakin, həmçinin bu, anti-Azərbaycan təşviqatına olan reaksiyadır. Əgər Qərbdə kimsə düşünür ki, hökumət rəsmilərini təhqir etməklə böhtan və şayiələr yaymaqla Azərbaycanda ictimai rəyə təsir göstərə bilər, bilsin: ola bilər, o, haqlıdır, lakin həmin təsir onların görmək istədiyi istiqamətdə olmayacaq. Əksinə, cəmiyyət daha da həmrəy olur, çünki biz görürük ki, bu, ədalətli deyil. Biz 30 il işğala məruz qalmışıq və Ermənistan işğalını orada pisləyən olmadı.

Müxbir: – Onlar yalnız dinc yolla nizamlamanı qeyd etdilər.

Prezident İlham Əliyev: – Düzdür. Yalnız dinc yolla nizamlama, ərazi bütövlüyünü dilə gətirmirdilər.

Müxbir: – Bu, ikili standartların jarqonudur.

Prezident İlham Əliyev: – Elədir! Bunlar ikili standartlardır və cəmiyyətimiz bunları çox yaxşı anlayır. Həmçinin bilmək vacibdir ki, söhbət təkcə bəzi jurnalistlərin müsahibəsindən getmir. Bu halda hökumətlər də var. Hazırda biz Fransa hökumətinin, əgər belə demək olarsa, çox əsassız hücumları ilə üzlaşırik. Təsəvvür edirsinizmi, Fransa Ermənistanın ən böyük vəkiliyə çevrilib. Yaxşı, bu, onların işidir, lakin onlar Avropada ən iri anti-Azərbaycan mənbəyinə çevriliblər. Onlar bizə hər istiqamətdə hücum çəkirlər. Onların xarici siyasi bəyanatları və rəsmilərin bəyanatları hər cür siyasi etikadan kənara çıxır. Onlar müharibə zamanı bizi elə məsələlərdə ittiham etdilər ki, biz bunları heç vaxt etməmişik və bununla bağlı, üzr belə istəməmişik. İndi isə onlar bizi öz ərazimizdə gördüyümüz işlərə görə ittiham edirlər. Baxın hələ bunu kim edir? O ölkə ki, Korsika dilinə qadağa qoyur, Korsikada öz müqəddəratını təyin etmək hərəkatını qəddarcasına boğur. Onlar Qarabağda ermənilərin “öz müqəddəratını təyin etmələrini” təşviq edirlər. Bu, necə ola bilər? Müharibə zamanı siyasi təcavüz bütün sərhədləri aşanda, dedim ki, əgər onlar “Dağlıq Qarabağ respublikasını” haradasa qurmaq istəsələr, qoy öz ərazisində qursunlar. Məsələn, çoxlu erməninin yaşadığı Marsel şəhərinin ətrafında qurub, “Dağlıq Qarabağ respublikasını” orada elan etsinlər, biz də tanıyaq. Bu ölkə hələ də öz müstəmləkəçilik siyasətini davam etdirir. Baxın Mayot adasına, Fransanın müstəmləkəsi. Yeni Kaledoniya, Fransanın müstəmləkəsi. Onlar hələ də insan hüquqları

haqqında danışırlar!? Bu, siyasi riyaklıqdır. İndi söylədiklərimi biz deyəndə isə, siz görürsünüz ki, onlar bütün mətbuatı dərhal işə salır, Azərbaycanı, onun rəhbərlərini və siyasətini təhqir etməyə, hücum çəkməyə, şayiə yaymağa başlayırlar.

Müxbir: – Ərazi bütövlüyü haqqında danışıqda, bir çox çinlilərin qəlbinə yaxın olan, onlar üçün əziz olan məsələ var: bu, Tayvan məsələsidir. Tayvan məsələsinə kənardan müdaxilə var. Siz öncə söylədiniz ki, Çini bölmək səylərini dəstəkləmirsiniz. Bu barədə ətraflı deyə bilərsinizmi?

Prezident İlham Əliyev: – Bilirsiniz, biz Çinin ərazi bütövlüyünü, Vahid Çin və Çinin birləşməsi siyasətini hər zaman dəstəkləmişik və dəstəkləməkdə davam edirik. Bu siyasət bir neçə il əvvəl qeyd olunub, bir çox hallarda yenidən təsdiqlənib, tamamilə dəyişməz olaraq qalır və heç zaman da dəyişməyəcək. Birincisi, bu onunla bağlıdır ki, Çin bizim üçün dost ölkədir. İkincisi, biz hər zaman beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini dəstəkləyirik. Beynəlxalq hüququ ayrılıqda tətbiq etmək olmaz. Beynəlxalq hüququ ayrılıqda tətbiq etmək istəyən ölkələr yalnız öz nüfuzunu itirəcəklər, çünki beynəlxalq hüquqda aydın şəkildə deyilir ki, ərazi bütövlüyü onun fundamental prinsipidir. Xalqların öz müqəddəratını təyin edilməsi hər hansı ölkənin ərazi bütövlüyü ilə ziddiyyət təşkil etməli deyil. Bu, beynəlxalq hüququn fundamental prinsipləridir. Buna görə, Vahid Çin siyasəti ilə bağlı mövqeyimiz tam aydındır və ümid edirəm ki, bəzi Qərb hökumətləri də bu mövqeyə uyğun davranacaqlar.

Müxbir: – Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinə gəldikdə, bilir ki, atəşkəs mövcuddur, lakin vəziyyət müəssəsləşməyə başlayır. Əvvəlki hadisələrin hamısını nəzərə alaraq, cənab Prezident, Siz sülh müqaviləsi haqqında nə düşünürsünüz? Onu nə vaxt gözləmək olar? Əgər olarsa, o, necə olacaq?

Prezident İlham Əliyev: – Düşünürəm ki, ona ən yaxın gələcəkdə nail olmaq olar. Nəyə görə mən bu cür düşünürəm, çünki Ermənistan çox mühüm bəyanatla çıxış etməli idi ki, onlar nəinki Azərbaycanı ərazi bütövlüyünü tanıyırlar, – əslində, onlar bunu rəsmən ötən ilin oktyabrında bəyan etdilər və sonra bir neçə dəfə təsdiqlədilər, – həmçinin bu ilin mayında onlar bunu aydınlaşdırdılar, çünki biz tələb etdik ki, onlar Qarabağı Azərbaycanın hissəsi kimi tanıdıqlarını qeyd etsinlər. Onlar Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü 86,6 min kvadratkilometr ərazidə tanıdılar. Bu əraziyə Qarabağ və Ermənistan ərazisində olan səkkiz Azərbaycan anklavı da daxildir. Bu, əslində, mühüm bəyanatdır. Bundan sonra qalan yeganə məsələ, bunu kağız üzərində köçürmək və imzalamadır. İkinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən sonra sülh müqaviləsi ilə bağlı mövqeyimiz həmin müqavilənin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanmasından ibarətdir. Biz sülh müqaviləsinin əsasını təşkil etməli olan beş beynəlxalq təməl prinsipini hazırladıq. Bir neçə dəfə danışıqlar aparılıb və iyunun sonunda davam etdiriləcək. Fikir ayrılığının yeganə əsas müddəası onunla bağlı idi ki, Ermənistan Qarabağı rəsmən Azərbaycanın hissəsi kimi tanıdır. Artıq dediyim kimi, bir – onlar qeyd etməlidir ki, Qarabağ Azərbaycandır və indi isə, onlar ikincini etməlidirlər: imzalamalıdırlar. Bundan sonra razılaşma əldə oluna bilər və düşünürəm ki, əgər ermənilər söylədiklərini yerinə yetirərsələr və əgər bu, yenidən siyasi maneə deyilsə, prosesi yubatmaq cəhdləri naminə ixtirə edilən hekayət deyilsə, onda biz ilin sonuna qədər sülh müqaviləsinə nail oluruq, onu imzalaya bilərik. Bu, həqiqətən, mühüm geosiyasi amilə çevrilə bilər, uzunmüddətli qarşıdurmaya son qoyar, Qafqazda real sülh yaradar, bütün kommunikasiyaları açar. Həmçinin əlavə etmək istəyirəm, Azərbaycandakı erməni azlığına gəldikdə, biz artıq rəsmən bəyan etmişik ki, onların hüquqları və təhlükəsizliyi Azərbaycan Konstitusiyası

əsasında lazımcına qorunacaq. Bununla belə Azərbaycan onlarla etnik qrupun, o cümlədən ermənilərin yaşadığı ölkədir. Bizim dini və ya etnik zəmində heç zaman hər hansı problemimiz olmayıb. Buna görə Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan ermənilər hər hansı digər Azərbaycan vətəndaşı qədər bərabər hüquq və təhlükəsizlik zəmanətinə malik olacaqlar. Düşünürəm ki, bu, tam şəkildə beynəlxalq hüququn normalarına uyğundur və fikrimcə, Azərbaycanın bu mövqeyi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən dəyərləndirilir.

Müxbir: – Prezident Əliyev, gəlin Sizin sevdiniz mövzulardan birinə keçək - idman və fitnesə.

Prezident İlham Əliyev: – Yaxşı.

Müxbir: – Siz turnikdə dartındığınız videonu qoymusunuz. 60 yaşınız tamam olurdu həmin vaxt.

Prezident İlham Əliyev: – Bəli.

Müxbir: – On beş dəfə. Çox xoş təəssürat başlandı. Daha çox da edə bilərsiniz..?

Prezident İlham Əliyev: – Əvvəllər çox edirdim. Sadəcə, indi birinci dəfə göstərdim. Gənc olduğum zaman bunu heç zaman göstərmirdim, çünki gənc insan üçün bunu çox etmək təbii haldır. Nəyə görə bunu göstərdim? İstəyirəm ki, gənc nəsəl eynən bu cür etsin. Demək istəyirəm ki, 60 yaşın olsa belə, əgər pis vərdişlərin yoxdursa, idmanla müntəzəm məşğul olursansa, onda bunu bacararsan. Mənim gənc nəslə ismarışım bu idi. Əgər siz hesab edirsiniz ki, 60 yaşınız var, edə bilməzsəniz, yanılırsınız, bacararsınız. Amma ondan çox dartınmaq, bəlkə də, bacararam. Lakin bu, o qədər cəlbədicə olmaz.

Müxbir: – Tam haqlısınız. Siz, həmçinin ağır atletikani sevdinizizi gizlətmirsiniz. Hətta yaxın dostunuz, Prezident Ərdوغانın qarşısında hazırlıq olmadan göstərdiniz.

Prezident İlham Əliyev: – Bu, işin asan hissəsi idi. Bəli, o qədər də ağır deyildi.

Müxbir: – Amma Siz bunu etdiniz. İdmana şəxsi sevginizi daha böyük ismarışa çevirmək bacarığınız təsirlidir. Elə baxaq Bakıya, onun mərkəzində F1 yarışları keçirilir. Sizde 2020-ci ilin futbol üzrə Avropa çempionatının oyunları, 2015-ci ildə ilk Avropa Oyunları təşkil olundu. İdmana həvəsiniz barədə söyləyin, nəyə görə məhz idman?

Prezident İlham Əliyev: – Birincisi, mən idmanı sevirəm. İkincisi, ömrüm boyu mən idmanla müəyyən fasilələrlə məşğul olmuşam. Əfsuslar ki, bəzən atmışam, sonra yenidən başlamışam. Gənc yaşlarımda idmanla çox fəal məşğul olurdu. Sonra dayandırdım və yenidən başlayanda mənim üçün formanı qaytarmaq çox asan olurdu.

İkincisi, idman ictimai həyatın mühüm amilidir. İşğal dövründə idman qələbələrimiz insanların şüurunda Birinci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyətdən sonra bir növ rəmzi kompensasiya oldu. Beləliklə, biz göstərdik ki, qalib gələ bilərik və qələbə Azərbaycanda vətənpərvərliyin çox mühüm amilinə çevrildi. Çünki idmançılarınız qalib gələndə, bayrağımız qalxanda, himnimiz çalınanda adamı böyük qürur hissləri bürüyür. Bu, gənc nəsəl üçün vətənpərvər olmaqda mühüm amil idi, çünki mən aydın şəkildə anladım ki, bunsuz biz qələbə qazana bilməyəcəyik. Bəli, biz müdafiə imkanlarımızı, hərbiçilərimizin təliminə böyük sərmayələr yatırırdıq. Biz İkinci Qarabağ müharibəsinə hazırlaşmaq üçün çox işlər gördük. Lakin sizə deyər bilərəm ki, hazırda, iki il yarım sonra Qələbəmizin əsas meyarı qələbə ruhu idi. Torpaqları azad edənlər həyatlarında heç vaxt Qarabağı görməmişdilər, çünki çox gəncdirlər. Qarabağ işğal ediləndə onlar heç anadən olmamışdılar. Beləliklə, onları bu məqsədə aparın nə idi? Qələbə ruhu, vətənpərvərlik və ləyaqət idi. İdman həm budur, həm fiziki sağlamlıq deməkdir, çünki biz istəyirik ki, cəmiyyətimiz sağlam olsun. Biz istəyirik cəmiyyətimiz fiziki baxımdan güclü olsun. Bunun üçün idman birinci yerdədir. Əlbəttə ki, yaxşı qida, pis vərdişlərin olmaması məsələsi də var. İdman, bəlkə,

onları üstələyir. Həmçinin hazırda biz idmanın kütləviyyə üzərində çalışırıq ki, hər rayonda idman infrastrukturumuz olsun. Bunu artıq yaratmışıq. Eyni zamanda bu, beynəlxalq nüfuz deməkdir, çünki ilk Avropa Oyunları, həqiqətən, Azərbaycanı Avropaya açdı. Formula 1 yarışlarını artıq yeddi dəfə keçirmişik. Xüsusən də nəzərə alsaq ki, o, şəhər küçələrində baş verir. Bu, Bakını heç vaxt görməyən üçün şəhərimizin təqdimatıdır. Formula 1-in auditoriyası 500 milyondur. İlk Formula 1 yarışlarından sonra turizm 20 faiz artdı və COVID-dən əvvəl hər il on – on beş faiz artım var idi. Yarışlar sayəsində çoxlu xarici turist gəldi. Ölkəyə çox xarici valyuta daxil oldu. Bir çox amillər hər bir hökumətin idmanın inkişafına böyük diqqət yetirməli olduğunu göstərir.

Müxbir: – 2020-ci ilin futbol üzrə Avropa çempionatını çox yaxşı xatırlayıram.

Prezident İlham Əliyev: – Avropa Liqasının 2019-cu ildəki final matçı və UEFA 2020-ci ilin matçları 2021-ci ildə Bakıda keçirildi. Bəli, Bakı artıq böyük idman tədbirləri üçün beynəlxalq məkana çevrilib. Ölkəmizdə, həmçinin 2017-ci ildə İslam Həmrəyliyi Oyunları keçirildi. Təsəvvür edin, 2015-ci ildə ilk Avropa Oyunları və 2017-ci ildə İslam Həmrəyliyi Oyunları bir şəhərdə cəmi iki il ərzində keçirilib. Bu, bir daha Azərbaycanı idman ölkəsi kimi nümayiş etdirir. Avropa ilə Asiyanın kəsişməsində yerləşən ölkəmiz müsəlman aləminin, eyni zamanda Avropanın bir hissəsidir. Ölkəmizin yerləşməsi çox unikalıdır. Ölkəmizin siyasəti, cəmiyyətin statusu bütün bunların təzahürüdür.

Müxbir: – Prezident Əliyev, Hancouda Asiya Oyunları yaxınlaşır və Çinin Çendu şəhərində Dünya Universitet Oyunları gözələnir. İdmançılara və iştirakçılara nə deyirsiniz? Çində keçiriləcək həmin oyunlardan gözləntiləriniz?

Prezident İlham Əliyev: – Mən yalnız uğurlar arzulayıram. Əminəm ki, oyunlar mümkün ən yüksək səviyyədə təşkil olunacaq. Çində idman tədbirlərinin necə təşkil edildiyinə bələdəm. Mən Pekində keçirilən Olimpiya Oyunlarında oldum, 2008-ci ildə gözəl ölkəmizdə bir neçə gün keçirdim. Yəqin, bilirsiniz, biz Asiya Oyunlarında iştirak etmirik, lakin Dünya Universitet Oyunlarında 150-dən artıq atletlə böyük komanda ilə iştirak edə-cəyik. Onların sayı heç zaman olmadığı qədər bir neçə dəfə çox olacaq. İdmançılara qələbə, təşkilatçılara uğurlar, Çin xalqına bu oyunlarda sevinc arzu edirəm.

Müxbir: – Son olaraq Azərbaycan sırası çinlilərə görə uzaq, lakin sirli ölkədir. Mən burada ölkə Prezidenti ilə əyləşmişəm. İcazə verin soruşum: – Siz programımızın çinli təməşəçilərinə söyləyə bilərsinizmi nəyə görə onlar Azərbaycanı növbəti turizm məkanı kimi seçməlidirlər?

Prezident İlham Əliyev: – Bilirsiniz, birincisi, insanlarımız çox mehriban və qonaqpərvərdirlər. İkincisi, bizim çox müasir hotel infrastrukturumuz var. Rəngarəng təbiətimiz var. Ölkədə doqquz iqlim qurşağı var. Ölkənin ərazisi o qədər böyük deyil, siz qatarla, avtomobillə və yaxud ən uzağı təyyarə ilə asanca qət edə bilərsiniz. Yol infrastrukturunu ən yaxşılar sırasındadır. Mətbəx, fikrimcə, ən yaxşılar sırasındadır.

Müxbir: – Biz çoxlu kabab yedik.

Prezident İlham Əliyev: – Hava çox yaxşıdır. Dağlarda xizək sürə bilərsiniz. Xəzər dənizində üzə bilərsiniz. Velosipedlə dağlara çıxmaq, palçıq vulkanlarını görmək, Qarabağın dağlarına və meşələrinə getmək olar. Göl və çaylarımız var. Həmçinin düşünürəm ki, çinli turistlər görəəcəklər ki, Azərbaycan xalqının Çinə böyük rəğbəti var. Onlar ölkənizi tanıyır, dost olduğumuzu bilirlər. Ona görə, çinlilər özlərini öz evindəki kimi hiss edəcəklər.

Müxbir: – Prezident Əliyev, ölkəmizdə bizi qəbul etdiyinizə görə bir daha çox sağ olun. Bu müsahibəyə görə minnətdarıq.

Prezident İlham Əliyev: – Sağ olun.

AZƏRTAC

V.Ə.Quliyevin “İgidliyə görə” medalı ilə təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Öz həyatı təhlükə altında olduğu halda insan həyatını xilas etdiyinə görə polis baş serjantı Vüsal Əbülfəz oğlu Quliyev “İgidliyə görə” medalı ilə təltif edilsin (ölümündən sonra).

İlham ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 iyul 2023-cü il

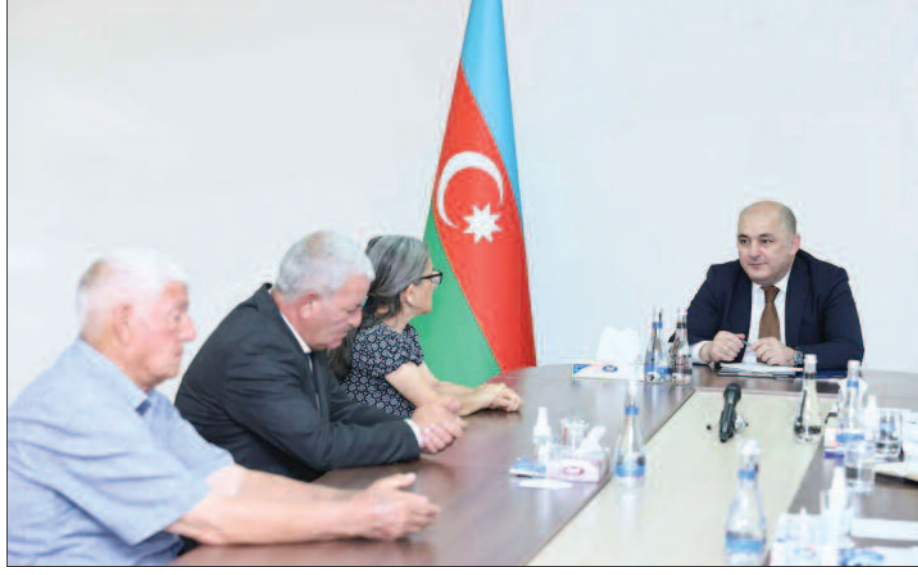
Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Naxçıvan şəhərində vətəndaşları qəbul edib

Prezident cənab İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşların qəbulunu keçirir, onların müxtəlif məsələlərlə bağlı müraciətlərinin, ərizə və şikayətlərinin müsbət həlli üçün müvafiq tədbirlər görürlər.

İyulun 22-də Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, gömrük xidməti general-leytenantı Şahin Bağirov Naxçıvan Baş Gömrük İdarəsində Naxçıvan şəhəri, Babək, Culfa, Kəngərli, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərur rayonlarından olan vətəndaşları qəbul edib.

Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri qəbuldan öncə Naxçıvan şəhərinin

mərkəzində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstəsi qoyub. Eyni za-

manda Ulu Öndərin adını daşıyan muzey də ziyarət edilib. Komitənin müvafiq strukturları-

nın rəhbərlərinin iştirakı ilə keçirilən qəbulda Naxçıvan şəhəri, Babək, Culfa, Kəngərli, Ordubad, Sədərək,

Şahbuz və Şərur rayonları sakinlərinin müraciətləri dinlənilib. Vətəndaşların müraciətləri, əsasən, işə qəbul, idxal-ixrac əməliyyatları və digər gömrük məsələləri ilə bağlı olub.

Qəbul zamanı hər bir vətəndaşın müraciəti diqqətlə dinlənilib və qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində həllini tapıb, araşdırılması tələb olunan bəzi müraciətlərlə bağlı müvafiq tədbirlər görülməsi üçün aidiyyəti strukturların rəhbərlərinə tapşırıqlar verilib.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr İdarəsi

Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasına "muxtar respublika" statusu verilib

Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 21 iyul tarixli Qərarı ilə Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasının professional musiqi kollektivi kimi formalaşdığı, peşəkar musiqi sənətinin yaşadılmasında xidmətləri və uğurlu fəaliyyəti nəzərə alınaraq dövlət filarmoniyasına "muxtar respublika" statusu verilib.

Bu münasibətlə keçirilən tədbirdə çıxış edən Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabineti Aparatının rəhbəri Aləm Bağirov qeyd edib ki, Naxçıvan Dövlət Filarmoniyası 1983-cü ildə Naxçıvan Dövlət "Araz" Mahını və Rəqs Ansamblının bazası əsasında fəaliyyətə başlayıb və zəngin yaradıcılıq yolu keçib. Dövlət Filarmoniyasının tərkibində Kamera Orkestri, Xalq Çalğı Alətləri Orkestri, Mahını və Rəqs Ansamblı, Estrada Orkestri və digər struktur bölmələr də nəzərə alınmaqla 200-ə yaxın sənət adamı fəaliyyət göstərir. Ötən dövrdə dövlət filarmoniyası Azərbaycan Respublikasının müxtəlif rayonlarında və bir sıra xarici ölkələrdə keçirilən mədəni tədbirlərdə, eyni zamanda muxtar respublikada təşkil edilən dövlət səviyyəli konsertlərdə və tədbirlərdə uğurlu çıxışlar edərək tamaşaçıların geniş rəğbətini qazanıb.

Vurğulayıb ki, Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasının professional musiqi kollektivi kimi formalaşdığı, peşəkar musiqi sənətinin yaşadılmasında xidmətlərini və uğurlu fəaliyyətini nəzərə alaraq dövlət filarmoniyasına muxtar respublika statusunun verilməsi qərarı alınıb. Eyni zamanda filarmoniya əməkdaşlarının aylıq vəzifə maaşlarına müvafiq dərəcə diapazonuna uyğun olaraq əlavə ödəniləcək.

Aləm Bağirov Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasına "muxtar respublika" statusu verilməsi ilə bağlı Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarını diqqətə çatdırıb.

Naxçıvan Muxtar Respublikası mədəniyyət nazirinin müavini, nazir vəzifələrini müvəqqəti icra edən Həsən Kərimov qeyd edib ki, Naxçıvan Dövlət Filarmoniyası muxtar respublikanın mədəni-kültüvi tədbirlərində həmişə zəngin repertuarla çıxış edir. Filarmoniya əməkdaşlarının fəaliyyəti dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasına "muxtar respublika" statusu verilməsi ilə bağlı qərar Filarmoniyanın kollektivinin əməli fəaliyyətinə verilən ən böyük qiymətdir və onların bundan sonrakı fəaliyyəti üçün böyük stimula olacaqdır.

Həsən Kərimov Naxçıvanda mədəniyyətin hərtərəfli inkişafına, Dövlət Filarmoniyasının fəaliyyətinə göstərilən xüsusi diqqətə görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirib.

Filarmoniyanın direktoru Ülvi Əhmədov verilən qərarı Filarmoniyanın 40 illik yubileyinə böyük təhffə kimi qiymətləndirib. Eyni zamanda Naxçıvan Dövlət Filarmoniyası kollektivinin üzərinə düşən məsuliyyətin daha da artırıldığını deyən direktor bundan sonra da muxtar respublika əhalisinə yüksək səviyyəli mədəni xidmət göstərmək, milli mədəniyyətin və incəsənətin inkişafına təhffə vermək yolunda əzmlə çalışacaqlarını diqqətə çatdırıb.

Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasının əməkdaşları onların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, filarmoniyanın işinə göstərilən xüsusi diqqətə görə dövlətimizə minnətdarlıq edilib.

Çıxış edən Naxçıvan Dövlət Filarmoniyasına "muxtar respublika" statusu verilməsi ilə bağlı kollektiv təbrik edib, onlara yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıblar.

■ Güntac ŞAHMƏMMƏDLİ

Naxçıvan Muxtar Respublikası Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən əhaliyə yüksək səviyyəli tibbi xidmət göstərmək və səhiyyənin inkişafı istiqamətində davamlı islahatlar aparılmaqdadır. Həmin islahatlar çərçivəsində qanun pozuntusuna yol vermiş tibb işçiləri haqqında qanunauyğun olaraq tədbirlərin aparılması davam edir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Məhkəmə Tibbi Ekspertizası və Patoloji Anatomiya Birliyinin bir qrup işçisi tutduğu vəzifədən azad edilib

Son zamanlar muxtar respublika səhiyyə sistemində bir sıra qanun pozuntuları aşkarlanıb. Mövcud qanun pozuntularına yol vermiş vəzifəli şəxslərin əməlinə hüquqi qiymət verilməsi məqsədilə bir sıra sənədlər araşdırılaraq əsaslı faktlarla birlikdə Naxçıvan Muxtar Respublika Prokurorluğuna göndərilib.

Növbəti islahata uyğun olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikası Məhkəmə Tibbi Ekspertizası və Patoloji Anatomiya Birliyində Naxçıvan Muxtar Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin əməkdaşları tərəfindən yoxlamalar

aparıb və bir çox qanun pozuntuları aşkar edilib. Aparılan araşdırmaya əsasən məlum olub ki, Məhkəmə Tibbi Ekspertizası və Patoloji Anatomiya Birliyinin kompüter operatoru Birliyin digər bir qrup işçisi ilə birgə müəssisədə müəyyən maraqlar əsasında müəssisənin normal iş rejimini pozub, təsirinə saxladığı şəxslərlə birlikdə Birliyin həkim və digər işçilərinə qarşı fiziki, psixoloji təzyiqlər göstərərək cinayət xarakterli əməllərə yol verib.

Həmin işçilərin cinayət xarakterli əməllərinə hüquqi qiymət verilməsi

üçün aidiyyəti sənədlər Naxçıvan Muxtar Respublikası Prokurorluğuna göndərilib.

Bütün bu faktlar nəzərə alınaraq Naxçıvan Muxtar Respublikası səhiyyə

nazirinin birinci müavini, nazir vəzifələrini müvəqqəti icra edən Samiğ Sadıxovun müvafiq əmri ilə sözügedən şəxslər tutduğu vəzifədən azad edilib. Naxçıvan Muxtar Respublikası Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən bundan sonra da əhaliyə göstərilən tibbi xidmətin keyfiyyətinin artırılması məqsədilə muxtar respublika səhiyyəsinə nöqsanlara yol verən şəxslərə qarşı sət tədbirlərin görülməsi davam etdiriləcək, qanunazidd əməllər törədənlərin hüquqi qiyməti veriləcəkdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidməti

"Qadın sahibkarlığının inkişafı Ulu Öndərin müəyyən etdiyi iqtisadi strategiyanın prioritet istiqamətlərindədir" mövzusunda tədbir keçirilib

Naxçıvan Muxtar Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti və Naxçıvan Muxtar Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ilə birgə "Qadın sahibkarlığı inkişafı Ulu Öndərin müəyyən etdiyi iqtisadi strategiyanın prioritet istiqamətlərindədir" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin şöbə müdiri Rəşad Mirzəyev keçirilən tədbirin mahiyyətindən bəhs edib.

Xidmətin Dövlət reyestri sektorunun aparıcı məsləhətçisi Aynur Həsənova "Qadın sahibkarlığının inkişafı Ulu Öndərin müəyyən etdiyi iqtisadi strategiyanın prioritet istiqamətlərindədir" mövzusunda çıxış edərək bildirib ki, Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin xüsusi qayğısı ilə onların istedad və bacarıqları yüksək dəyərləndirilib, qadınlarımızın

aktiv fəaliyyəti hər zaman təmin olunub. Çıxışda Ulu Öndərimiz tərəfindən əsas qoyulan siyasətin bu gün Prezidentimiz cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsindən də bəhs olunub.

Daha sonra Naxçıvan Muxtar Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşı Zərnigar Orucəliyeva "Qadın sahibkarlığının inkişafı: həyata keçirilən layihələr, təcrübə, perspektivlər və əldə olunan nailiyyətlər" mövzusunda çıxış edərək bildirib ki, muxtar respublikada kiçik və orta sahibkarlara, o cümlədən qadın sahibkarlara güclü dövlət dəstəyi göstərilir. Bu sahədə həyata keçirilən tədbirlərin məntiqi nəticəsidir ki, qa-

dımların sahibkarlıq fəaliyyətinə marağı artır və onlar ərzaq və kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalında əhəmiyyətli dərəcədə iştirak edirlər. Göstərilən qayğının nəticəsidir ki, ildən-ilə ailə təsərrüfatlarının sayı artır. Bu da muxtar respublikada həyata keçirilən müvafiq dövlət siyasətinin uğurlu nəticəsidir.

Ailə təsərrüfatçısı Mehparə Hüseynova "Qadın sahibkarlığına dəstək" mövzusunda çıxış edib. Yaradılan şəraitdən bəhrələnməyə sərmayə kapitalı alıb, öz kiçik təsərrüfatını qurduğunu qeyd edən ailə təsərrüfatçısı göstərilən diqqət və qayğıya görə minnətdarlığını bildirib.

Tədbir "Azərbaycan qadını – keçmişimiz və bu günümüz" adlı videoçarxa baxışla davam edib, sahibkar qadınlara bukletlər, vizit kartlar, qida və sənaye etiketləri paylanılıb.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat xidməti

"ƏDV geri al" layihəsi çərçivəsində 290 min manat ödəniş edilib

Bu ilin yanvar-iyun aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında "ƏDV geri al" layihəsi çərçivəsində istehlakçılara 290,1 min manat, bu ilin iyun ayında isə 66,9 min manat ƏDV məbləği geri qaytarılıb.

Yanvar ayı ilə müqayisədə iyun ayında qaytarılan məbləğ üzrə 3,2 dəfə artım olub. Bu il iyulun 1-nə muxtar respublikada "ƏDV geri al" layihəsinin tətbiqini həyata keçirən obyektlərin sayı 87-yə çatıb. Hazırda nağdsız qaydada ödənilmiş ƏDV-nin 17,5 faizi, nağd qaydada ödənilmiş ƏDV-nin isə 5 faizi istehlakçılara geri qaytarılıb.

2 minə yaxın yeni nəsil nəzarət-kassa aparatı quraşdırılıb

Bu il iyulun 1-nə Naxçıvan Muxtar Respublikasında 1826 obyektə 1884 ədəd yeni nəsil nəzarət-kassa aparatı olub. Məlumatla görə, bu ilin yanvar-iyun aylarında yeni aparatlarla qeydə alınmış dövriyyə 83,2 milyon manatdan artıq olub.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Vergi Xidmətinin mətbuat xidməti

Ölkə başçısının müvafiq Sərəncamı ilə qəbul edilən “Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nda turizmin inkişafı prioritet sahələrdən biri kimi ön plana çəkilib. Proqramda sağlamlıq turizminin imkanlarının genişləndirilməsi, qış və kənd turizminin, ekoturizmin inkişaf etdirilməsi, turizm infrastrukturunun yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Muxtar respublikamızın turizm çəlbəciliyinin artırılması və tarixi-memarlıq abidələrinin beynəlxalq səviyyədə qorunması məqsədilə həmin abidələrin UNESCO-nun maddi-mədəni irs nümunələri üzrə əsas siyahısına salınması üçün iş aparılacaqdır. Eyni zamanda turizm və rekreasiya zonalarının yaradılması da regionun turizm potensialının gücləndirilməsinə əhəmiyyətli təsir göstərəcək, turizm sahələrinin təbliği ilə bağlı layihələrin həyata keçirilməsi və turizm atlasının hazırlanması təmin ediləcəkdir. Muxtar respublikada əmək bazarının tələblərinə uyğun olaraq xidmət, turizm, informasiya texnologiyaları və digər istiqamətlərdə təlimlərin təşkili həyata keçiriləcək. Naxçıvanda turizm imkanları, zəif və güclü tərəfləri, turizmin inkişafında vacib olan məqamlara yerli və xarici turizm şirkətinin rəhbərləri aydınlıq gətirdi.

“Naxçıvan Travel” şirkətinin direktoru Natiq Paşayev: – Naxçıvanda turizm imkanları genişdir. Bu sahədə çox işlər görmək olar. Son dövrlərdə şirkətimiz daxili turlarda tarixi, mədəni, müalicə, hiking, quş müşahidəçiliyi və macərə turlarına xüsusi önəm verir. Bölgənin əlverişli relyefə və təbiətə malik olması bu işdə bizə kömək olur. Macərə turlarında qonaqlarımız şəhər həyatından tam uzaqlaşaraq keçilməz və çətin dağ yolları ilə öncədən planlaşdırdığımız destinasiyaya macərə dolu səyahət edirlər (bura daxildir: xüsusi 4x4 nəqliyyat vasitələri, çətin yollar). Turizm ən vacib nüanslardan biri insanlara məhsulu tanımaq və satmaqdır. Biz şirkət olaraq bunun üzərində daha çox işləyirik.

Müsaibim deyir ki, turizm ən hər bölgə üçün startap layihələrin, xüsusi tur paketlərinin hazırlanması vacibdir: – Bu gün turizm cəhətdən maraqlı göstərilən rayon və kəndlərdə açılan restoranlar turizm obyekti sayılır. Restoranda xidmət səviyyəsinin yüksək olması çox vacibdir, ona görə ki, xidmət sifir səviyyəsində olarsa, o bölgənin turizm imkanları da sıfırlanır. Turizm istiqamətlərinin düzgün seçilməsi və bu sahədə məlumatlı tur bələdçilərinə ehtiyac var. Bu sahədə kadrların yetişdirilməsi vacibdir. Turizm imkanları yaratmaq üçün ictimai obyektlər, butik otellər açılmalıdır: – Mən bir neçə il bundan əvvəl Əshabi-kəhfədə dini turizm otelinin inşası üçün təklif vermişdim.

Turizmin sürətlə inkişafı üçün dövlət və özəl sektor sıx çalışmalıdır

Artıq orada zəvvarlar üçün otellər və digər infrastruktur qurulacaq. Ağbulaq, Batabat kimi yerlərdə göl ətrafında xüsusi kotteclərin inşa olunması, oranın yerli imkanlarının tanınması vacibdir. İnsanlarda turizm anlayışı formalaşmalı, sosiallaşma önə çıxarılmalıdır. Naxçıvanda turizmin digər bir növü olan kruiz turlarını çıxarmaq şərtlə rafting (su idmanı) üçün hətta əlverişli şərait var.

Məlum olduğu kimi, muxtar respublika ərazisində ilin müəyyən aylarında bol suyu ilə seçilən çaylar var ki, məhz bu da turizmin bu növü üçün əlavə imkan yaradır.

Natiq müəllim turizmin inkişafında düzgün təbliğat aparılmasının önəminə toxunaraq dedi: – Naxçıvana turist axını günü-gündən artır.

Sosial şəbəkələrdə düzgün təbliğatın aparılması, veb-sayt üzərindən fəaliyyət əhəmiyyətlidir. Bizim şirkətin iki veb-saytı vardır və məlumatlar izləyicilərə 8 dildə təqdim olunur ki, bu da turizmde təbliğat baxımından çox əhəmiyyətlidir. Bu il təqdimatı keçirilən 100 səhifəlik, iki dildə dərc edilən “Qafqazın İsveçsinə səyahət – Naxçıvan” adlı kitabın Naxçıvana səyahət etmək istəyən hər kəs üçün bələdçi rolunu oynayacaq. Yeni turizm mövsümündə “Hello Nakhchivan” adlı ingiliscə kitabın işiq üzü görməsi üçün çalışırıq. 20 ildir, fəaliyyət göstərən turizm şirkəti kimi dün-

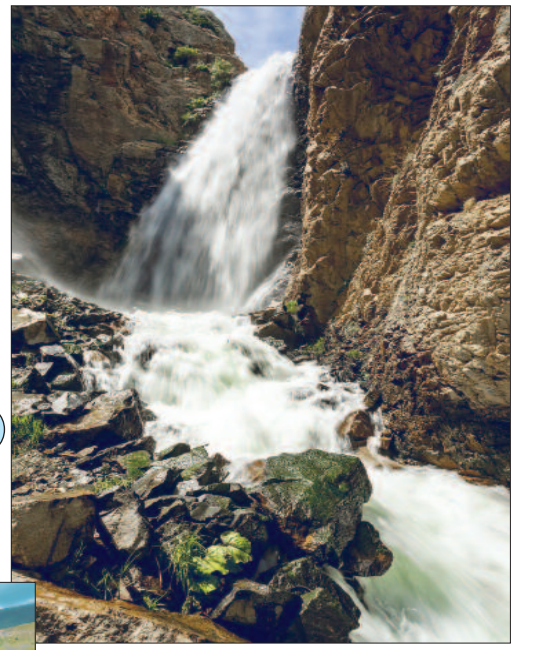
yanın 70 xarici ölkəsinin vətəndaşlarını Naxçıvanda turist kimi qəbul etmişik. Bunların hamısı Naxçıvanın beynəlxalq aləmdə tanınması üçün xüsusi bir roldur, dəstəkdir.

“Ölkə başçısı tərəfindən qəbul edilən Dövlət Proqramı turizmin prioritet sahə kimi inkişafına diqqət nə qədər öndə olduğunu gös-

və özəl sektor sıx çalışmalı, bu mənada, görüşlər təşkil edilməli, təklif alınmalı, dəyərləndirilməlidir.

Dilucu Turizm və Organizasyon LTD şirkətinin sahibi Serpil Önal: – Şirkətimiz İqdirda daxili və beynəlxalq turizm təşkilatı olaraq (konsert, təlim kimi) xidmətlər göstərir. Turizm hər

Turizm

malikdir: – 2016-cı ildə Naxçıvana turizm səfərində Haçadağı görəndə, həqiqətən, aşıq oldum. Alpinizm turizminin olmadığını öyrəndə təəsüfləndim. O vaxt 26 fevral – Xocalı soyqırım qurbanlarının xatirəsini anmaq məqsədilə 38 alpinistlə bu dağadırmanma yürüşü təşkil etdik. Bu gün də mühüm günlərdə bir çox yerlərdən alpinistlər Naxçıvana gəlirlər. Bu baxımdan region ölkələrindən alpinist, velosiped, trekinq idmançıların Naxçıvana cəlb edən tədbirlər həyata keçirmək faydalı olardı. Naxçıvan gəncləri hələ alpinizm, çadır düşərgəsi həyatı, velosiped turlarında tam maraqlı və təcrübəli deyil. Bununla bağlı təlimlər təşkil edilməli, Türkiyədə və dünyada olduğu kimi dövlət tərəfindən dəstəklənən dərəcələr, klublar yaradılmalıdır. Naxçıvanda Əlincə qalası və Gəmiqaya kimi çoxlu dırmanma dağları var və bu dağlar trekinq və kanyoninq, Batabat isə kano idmanı, yamac paraşütü üçün əlverişlidir.

Naxçıvan turizmini çəlbədicilə etmək üçün, ilk növbədə, çox təsirədir reklam çəkmək, bundan əlavə, qonşu dövlətlərin turizm şirkətlərinin, idman klubları və assosiasiyalarının da dəvət olunduğu tarixi, turistik, bədii və mədəni sahələri əhatə edəcək infotur təşkil etmək əhəmiyyətli olar. İnanırıq ki, Naxçıvan həm idman, həm də sosial-mədəni sahələrdə turizm cənnətinə çevriləcək, turizm bölgələri tarixi əhəmiyyətini qoruyub saxlayaraq ən böyük turizm sərmayəsi olacaqdır, – deyə müsaibim əlavə etdi.

Biz də əminik ki, Dövlət Proqramından irəli gələn vəzifələrin yerinə yetirilməsi nəticəsində muxtar respublikada turizm imkanları daha da genişlənəcək, buraya turist axını artacaq, Naxçıvan turizm baxımından çəlbəciliyi ilə həmişə seçiləcəkdir.

✍️ Güntac ŞAHMƏMMƏDLİ

Dünyanın ən qədim sivilizasiya mərkəzlərindən biri olan Naxçıvan diyarı zəngin tarixə, qədim mədəniyyətə malikdir. İnsanlar daş dövründən (Paleolit dövrü) etibarən bu ərazidə məskunlaşaraq zəngin maddi mədəniyyət nümunələri yaratmışlar. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisindəki arxeoloji abidələrdə aşkar olunmuş gil insan fiquru da belə artefaktlardandır. Onların hər biri maddi və mənəvi mədəniyyətimizi daha dərinədən öyrənmək sahəsində elmi əhəmiyyət daşıyır.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində belə maddi mədəniyyət nümunəsi əvvəllər yalnız Qızılburun abidəsində qeydə alınmışdır. O, Orta Tunc dövrünə aiddir. Son dövrlərdə bu sahədə tərəfimizdən aparılan araşdırma zamanı bir neçə yeni gil insan fiquru da qeydə alınaraq tədqiqatə cəlb edilmişdir. Onlardan biri hazırda Naxçıvan Dövlət Tarix Muzeyində, digəri isə Şərur Rayon Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyində saxlanılır. Hər iki insan fiquru Son Tunc-Erkən Dəmir dövrlərinə aiddir. Onların hər biri təsadüfən düzəldilməmiş, müəyyən məntiqi əsası vardır.

Fikrimizi əsaslandırmaq üçün mənbələrə nəzər salsaq, görürük ki, Azərbaycanın arxeoloji abidələrində ən qədim insan fiquru Qobustanda Mezolit dövrünə aid Kəniyə yaşayış yerində, Aşşeronda, Astarada və Meşkində, Qazax rayonundakı Şomutəpə, Qarğaltəpə, Qarabağdakı İlanlı təpə abidələrində aşkar edil-

mişdir. Azərbaycanla yanaşı, dünyanın müxtəlif yerlərində, Priney qarımadasından Sibirə qədər olan geniş bir ərazidə, Hələf, Anau, Cormo, Samara, Xatun mədəniyyəti abidələrində, Cənubi Azərbaycandakı Təpə-Sərabda, Mərlikdə, Şərqi Anadoludakı Çatalhöyükdə, Dündartəpədə, Hacılarda və digər yerlərdə də müxtəlif formalı insan fiqurları aşkar edilmişdir. Onlar daşdan, sümükdən, gildən düzəldilmişdir. Ən qədim insan heykəli qadına məxsus olmuşdur. Onu Avstraliyadakı Paleolit dövrünə aid Villendorf abidəsində qeydə almışlar. Bu daş insan heykəli tapıldığı yerin adı ilə “Villendorf Venerası” adlandırılmışdır. Daşdan düzəldilmiş insan fiqurlarına “Venera”, “balbal”, “daşbaba”, “daşnənə”, “bəngüdaş”, “bədziz”, “töz” və sair adları verilmişdir. Bir qədər əvvəl dediyimiz kimi, dünyadakı arxeoloji abidələrində qeydə alınmış ən qədim insan fiquru qadına məxsus olubdur. Anaxaqanlıqı döv-

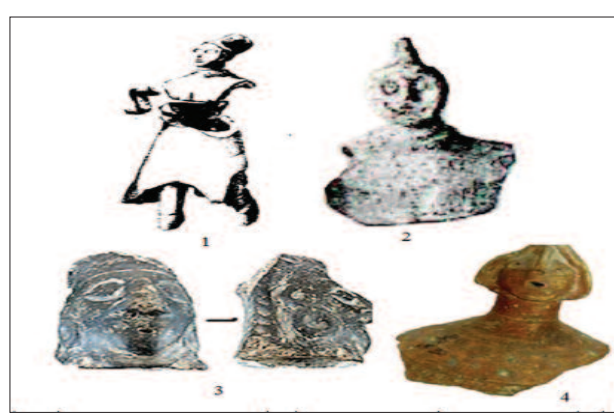
ründə belə artefaktlar daha çox yayılıb. Bunun başlıca səbəbi ondan ibarətdir ki, ən qədim dövrlərdə qadınlar nəslin yaradıcısı, tayfa ocağını qoruyub saxlayan, ilahi qüvvə, bərkət, firavanlıq mənbəyi, paklıq, müqəddəslik rəmzi hesab edilirdi. İnsanların dini-ideoloji görüşlərində qadın özünəməxsus yer tutubdur. Ayrı-ayrı sənətkarlar tərəfindən, müxtəlif formada düzəldilmiş qadın heykəlləri “Ana-Tanrıça”nın simvolu olubdur. Onların əksəriyyətində qadının əlləri, ayaqları, üzü şərti, sxemmatik xarakterdə, digər xüsusiyyətləri isə bir qədər qabarıq şəkildə verilibdir. Erkən Tunc dövründə anaxaqanlıqın (matriarxat) ataxaqanlıqı (patriarxat) ilə əvəz olunması bütün sahələrdə olduğu kimi, insanların dini-ideoloji görüşlərinə, mifik düşüncə tərzində də təsir göstərmişdir. Bu dövrdə kişi təsərrüfatda, tayfanın idarə olunmasında, insanların dini-ideoloji görüşlərində, mifik düşüncə tərzində əsas yer tutubdur. Kişi fiqurları “Ata-Tanrı”nın simvolizə edibdir. Belə heykəllər

Axtarışlar, tapıntılar

Naxçıvanın qədim dövr tarixinə dair dəyərli tapıntılar

ründə belə artefaktlar daha çox yayılıb. Bunun başlıca səbəbi ondan ibarətdir ki, ən qədim dövrlərdə qadınlar nəslin yaradıcısı, tayfa ocağını qoruyub saxlayan, ilahi qüvvə, bərkət, firavanlıq mənbəyi, paklıq, müqəddəslik rəmzi hesab edilirdi. İnsanların dini-ideoloji görüşlərində qadın özünəməxsus yer tutubdur.

Ayrı-ayrı sənətkarlar tərəfindən, müxtəlif formada düzəldilmiş qadın heykəlləri “Ana-Tanrıça”nın simvolu olubdur. Onların əksəriyyətində qadının əlləri, ayaqları, üzü şərti, sxemmatik xarakterdə, digər xüsusiyyətləri isə bir qədər qabarıq şəkildə verilibdir. Erkən Tunc dövründə anaxaqanlıqın (matriarxat) ataxaqanlıqı (patriarxat) ilə əvəz olunması bütün sahələrdə olduğu kimi, insanların dini-ideoloji görüşlərinə, mifik düşüncə tərzində də təsir göstərmişdir. Bu dövrdə kişi təsərrüfatda, tayfanın idarə olunmasında, insanların dini-ideoloji görüşlərində, mifik düşüncə tərzində əsas yer tutubdur. Kişi fiqurları “Ata-Tanrı”nın simvolizə edibdir. Belə heykəllər

“Əcdadlar kultu”nun özünəməxsus yer tutduğunu qeyd etmişdir. A.Şükürova və S.Rzasoya görə, türklərin mifoloji düşüncəsində, dini-ideoloji görüşlərində özünəməxsus yer tutan Oğuz xaqan obrazı da bilavasitə “Əcdadlar kultu” ilə bağlılıq təşkil edir.

Dünyanın müxtəlif yerlərində belə artefaktların aşkar olunmasına, insanların dini-ideoloji görüşlərində, düşüncə tərzində qadın fiqurların “Ana-Tanrıça”nı, kişi fiqurların “Ata-Tanrı”nı simvolizə etməsi “Əcdadlar kultu” ilə bağlılıq təşkil edir. “Əcdadlar kultu” haqqında tədqiqatçılardan R.Əlizadə, N.N.Yefimenko, S.A.Tokarev, A.Şükürov, K.Hüseynoğlu və digərləri müxtəlif fikirlər söyləmişlər. “Əcdadlar kultu”nun türklərin dini-ideoloji görüşlərində, mənəvi mədəniyyətində mühüm yer tutduğunu elmi faktlarla əsaslandırmışdır. R.Əlizadə “Oğuz Xaqan”, “Yaradılış” və digər qədim türk dastanını nümunə göstərərək, türklərin dini-ideoloji görüşlərində islamiyyətdən əvvəl də, sonra da

✍️ Toğrul XƏLİLOV
AMEA Naxçıvan Bölməsinin dosenti

Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin ərzaq məhsulları ilə təminatının yaxşılaşdırılması, o cümlədən çeşidini artırmaqla seçmək və əlverişli qiymətə almaq, eləcə də satmaq imkanının yaradılması məqsədilə həftədə iki gün olmaqla kənd təsərrüfatı məhsullarının satış yarmarkalarının təşkil olunur. Mövsümlə əlaqədar olaraq satış və alıcılıq qabiliyyətinin artdığı nəzərə alınaraq yarmarkaların fəaliyyətinə diqqət artırılır, ciddi nəzarət olunur, əhatə dairəsi genişləndirilir. Belə yarmarkaların keçirilməsi fərdi təsərrüfatçılara, ailə təsərrüfatlarına, sahibkarlara istehsal olunmuş məhsullarının satışına kömək etməklə yanaşı, bazarlarda süni qiymət artımının qarşısının alınmasına, fermerlərlə emal müəssisələri və alıcılar arasında əlaqə qurulmasına şərait yaratmaqla istehsalçıların məhsullarının qısa zamanda və bazar qiymətlərindən ucuz qiymətə satılmasına təkan verir.

Bütün bunların davamı olaraq iyulun 23-ü və 24-ü Naxçıvan şəhərinin Xətai küçəsindəki Mərkəzi Bazarda kənd təsərrüfatı məhsullarının növbəti satış yarmarkası keçirilib. Yarmarkada mövsümi əkinçiliklə və meyvə məhsulları ilə bərabər ot, ağartı məhsullarının satışı da təşkil edilib. Muxtar respublikanın rayonlarından onlarla ailə təsərrüfatçısı, sahibkar yarmarkada öz məhsullarını mövsümə uyğun qiymətə satışa çıxarıblar. Naxçıvan şəhərində təşkil edilən yarmarkaya gələnlərin ardi-arası kəsilirdi. Hiss olunurdu ki, sakinlər neçə illərdir, mütləq olaraq keçirilən belə tədbirlərdən xeyli razıdılar. Bunu yarmarkaya üz tutanların çöhrələrindən də duymaq çətin deyildi. Çünki insanlar keyfiyyəti ilə seçilən yerli məhsulları buradan ucuz qiymətə ala bilirdilər. Yarmarkaya gəlişimiz səhər saatlarına təsadüf etsə də, burada sıxlıq müşahidə olunurdu. Biz də həm ziyarət, həm ticarət, – deyib satıcı və alıcılarla söhbətə başladık.

Muxtar respublikanın ən böyük rayonu olan Şərur rayonunun Çəmənli kənd sakini **İlkin İsmayilovun** dedikləri: – Yarmarkaya məhsul gə-

Naxçıvan şəhərində təşkil edilən kənd təsərrüfatı məhsullarının satış yarmarkasından söhbətlər

(reportaj)

tirən torpaq mülkiyyətçilərinə hər-tərəfli şərait yaradılıb. Buradakı səliqə-sahman da satıcı və alıcıların üreyincədir. Yarmarkada məhsullar bazar qiymətindən 15-20 faiz ucuz təklif olunur. Alıcılar mövsümi meyvələrə daha çox maraq göstərirlər. Mən də həyatıma sahəmdəki və pay torpağımdakı meyvə bağlarının məhsullarını yarmarkaya gətirmişəm. Alma, almaxara, gilə, alçanın bu mövsümdə alıcısı başının üstündədir. Səhərdən indiyə kimi gətirdiyim məhsul, demək olar ki, yarısından çoxunu satmışam. Bizim

üçün yaradılan şəraitə, göstərilən qayğıya görə bir daha minnətdarlığımı bildirirəm.

Yarmarkada yerli tərəvəz məhsulları ilə yanaşı, şəfəli otlar, gündəlik istifadə etdiyimiz göyörtilər də çoxluq təşkil edirdi.

Ordubad rayon Dəstə kənd sakini **Əli Qənbərov** dedi ki, bu cür yarmarkaların təşkili həm şəhər sakinlərinin, həm də bizim üçün əlverişlidir. İstehsal etdiyimiz məhsulların alıcılarının sayı artır ki, bu da zəhmət adamlarının doğma torpağa daha çox bağlanmağa ruhlandırır. Təs-

kilatçılar minnətdarlıq.

Babək şəhər sakini **Tural Əliyev** dedi ki, alıcılar daha çox mərəzə, nana, reyhan, şüyüd, keşniş alıb qurudaraq qış üçün tədarük edirlər. Onu da qeyd etdi ki, diyarımızda təsərrüfatçılar üçün hər cür şərait yaradılıb, kim istəyir həyatında, pay torpağında istixana yaradır, qış

Səfərovun dediklərindən: – Bu günlərdə biz qadınları qayğılandırın əsas məsələ qış üçün hazırlıq görmək, yetişən meyvə-tərəvəzlərdən müxtəlif yeməklər, mürəbbələr, kompotlar hazırlayıb qablaşdırmaq, fəslə uyğun göyörtilər alıb qurutmaqdır. Axı atalar əbəs yerə deməyib "Yayın yayxantısı qışın yavanlığıdır". Kəndli öz həyat-bacasında əkdüyü meyvə-tərəvəzdən özünə lazım olanı qış əzuzəsi edir, qalanını da gətirib yarmarkada satır. Bu da həm onların ailə büdcəsinə kömək edir, həm də biz şəhər sakinlərinin ehtiyacını ödəyir. Dövlətimiz sifrlərimizin daha zəngin, daha rəngarəng olması üçün məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirir. Belə tədbirlərdən biri də bu cür yarmarkaların təşkil edilməsidir. Bu, çox gözəl haldır.

Ruzi-bərəkətli əkin sahələrində artıq digər məhsullar da yetişməkdədir. Önümüzədi ki həftələrdə keçiriləcək satış yarmarkalarında şəhər sakinlərinə həmin məhsullar da təqdim olunacaqdır. Alıcıların və satıcıların da qeyd etdikləri kimi, belə tədbirlər torpaq mülkiyyətçilərinin min bir zəhmətlə yetişdirdikləri məhsulları rahatlıqla satmalarına və ailə büdcələrinin gəlirlərini artırmalarına şərait yaratmaqla yanaşı, daxili bazarı yerli məhsullarla da təmin edir. Yerli məhsullarımız isə həm dad-tamı, həm keyfiyyəti, həm də qiyməti ilə sakinləri daim cəlb edir.

✍ Sürəyya QƏDİMƏLİYEVƏ

Milli dəyərlərimizi öyrənək və yaşadaq

Qədim sənət yaşadılır

Respublikamızın müxtəlif bölgələrində toxuculuğun geniş yayılması, toxuculuq alətlərinin (hana, cəhrə, daraq və sair) hazırlanması, əhalinin məişət ehtiyaclarının ödənilməsi məqsədilə (nehrə, toxmaq, həvəngdəstə, tabaq, beşik, çömçə-qasıq və sair) ağac məmulatlarından geniş istifadə olunub. Yurdumuzda bu sənət müxtəlif ustalar tərəfindən hələ də yaşadılır.

Elşən usta onu da qeyd edir ki, təkcə taxtadan yox, daşdan da bəzi əşyalar hazırlayır. Ət daşı, su daşı, dəstər hazırlamaq üçün Qazançı qalasından

Culfa rayonu, Milax kənd sakini **Elşən Novruzov** uzun illərdir ki, bu əşyaları düzəltməklə məşğuldur. Onun düzəltdiyi ət daşı, oxlov, toxmaq, vərdənə, çörək daşı, həvəngdəstə, dəstər və digər mətbəx əşyaları hamı tərəfindən maraqla qarşılanırlar. Həmsöhbət olduğumuzda dedi ki, hər ağacdən bu əşyaları düzəltmək olmur. Toxmağı düzəltmək üçün gərək ən azı üç il öncədən kəsilmiş və yaxşı qurudulmuş tut ağacının odunu olsun. Əşyaları hazırlamaq üçün istifadə etdiyimiz ağaclar çox sulu yerdə bitən olmasa yaxşıdır. Həyatıma sahəsində əkib-böyütdüyü ağaclarından, bəzən isə qonşu kəndlərdən ağac tədarük etdiyini deyəən müsahibim bildirdi ki, əsasən, qurumuş ağacları kəsib istifadə edir. Hazırladığı məhsulları Mərkəzi Bazarda satışa çıxarır.

daş gətirdiyini bildiren müsahibim dedi ki, ət daşını hazırlamağa çox vaxt və zəhmət tələb olunur. Qədimdən qalan və sadəcə, Naxçıvan mətbəxinə aid olan daş küftəsinə bişirmək üçün ət daşı və tut ağacından düzəldilmiş toxmaq istifadə edilir.

Müsahibim su daşı da hazırladığını qeyd edir və vurğulayır ki, xüsusi daşlardan hazırlanan su daşına tələbat çox olsa da, çətin başa gələn bu əşyanı hazırlamaq çoxlu vaxt aparır:

– Müasir dövrdə bir çox mətbəx əşyaları ixtira edilsə də, qadınlarımız hələ də həvəngdəstə, dəstər kimi qədim əşyalara maraq göstərirlər. Dəstəri hazırlamaq üçün də Qazançı

qalası yerləşən ərəzidən daş gətirirəm. Bu əşyanı hazırlamağa iki oval daş lazım olur. Daşları elə yonmaq lazımdır ki, onlar paralel istiqamətdə hərəkət edə bilsin. Əl tutan yerini isə müxtəlif ağaclardan qoymaq olar. Dəstər vasitəsilə qovut, yarma hazırlanır. Hələ qədim zamanlarda qadınlarımız bu alət vasitəsilə daşduzu üyüdürdülər. Müharibə dövründə arpanı, buğdanı, qarğıdalını dəstərdə üyüdüür, onun halına çevirib bir tikə çörək bişirirdilər. Usta onu da deyir ki, bu gün də bəzi evlərdə bu alətlər qalır. Qadınlarımız qədimdən qalan adətləri davam etdirir.

Xalqımızın milli mətbəxi zənginliyi, zövqüllüyü, qeyri-adi estetik görünüşü ilə yanaşı, müxtəlif əşyaları ilə də fərqlənir. Xanımlarımız tərəfindən bu gün də istifadəsinə önəm verilən bu mətbəx əşyaları isə özlüyündə milli mətbəx mədəniyyətimizin qədimliyindən soraq verir. Bu mədəniyyətin unudulmamasında isə haqqında bəhs etdiyim Elşən Novruzov kimi sənətkarlarımızın da öz payı var.

✍ Ramiyyə ƏKBƏROVA

Hüquqi maarifləndirmə günün tələbidir

Sual: Əmək məzuniyyəti başqa vaxta keçirilə bilərmi?

Cavab: Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək məzuniyyətlərinin verilmə vaxtı işəgötürənin və işçinin təşəbbüsü ilə əsaslandırılmaqla onların qarşılıqlı razılığı ilə başqa vaxta keçirilə bilər. Əmək məzuniyyətinin başqa vaxta keçirilməsi dedikdə, cari ildə məzuniyyətinin verilmə növbəsində nəzərdə tutulan vaxtın bir aydan başqa aya, cari iş ilindən növbəti iş ilinə, habelə növbəti təqvim ilinə keçirilməsi başa düşülməlidir.

İşçinin təşəbbüsü ilə aşağıdakı hallarda əmək məzuniyyəti başqa vaxta keçirilə bilər:

- əmək qabiliyyəti müvəqqəti itirildikdə;
- əmək məzuniyyəti ilə sosial məzuniyyət bir vaxta düşükdə;
- işəgötürənin tapşırıqlarını yerinə yetirmək üçün başqa yerə ezam edildikdə.

İşçiyə əmək məzuniyyətinin müəyyən edilməsi növbədə nəzərdə tutulan vaxtda verilməsinin istehsalı, işin, xidmətlərin normal gedişinə xələl gətirə biləcəyi hallarda

işəgötürənin təşəbbüsü və işçinin razılığı ilə əmək məzuniyyəti başqa vaxta keçirilə bilər.

Tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə əmək məzuniyyətinin istifadə edilməyən hissəsi növbəti iş ili üçün əmək məzuniyyəti ilə birləşdirilə bilər.

Hərbi vəziyyət dövründə səfərbərlik planlarına (tapşırıqlarına) uyğun olaraq əmək məzuniyyəti başqa vaxta keçirilə bilər.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Prokurorluğunun Hüquqi təminat və insan hüquqları məsələləri şöbəsi

I və IV ixtisas qrupları üzrə növbəti qəbul imtahanı olub

Dövlət İmtahan Mərkəzi iyulun 22-də I ixtisas qrupu, iyulun 23-də isə IV ixtisas qrupu üzrə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanı keçirib.

İmtahanlar respublikanın 17 şəhər və rayonunda təşkil edilib. Ümumilikdə, 144 imtahan binası, 2620 imtahan zalı, imtahanların idarə olunmasına 144 ümumi imtahan rəhbəri, 431 imtahan rəhbəri, 3271 nəzarətçi-müəllim, 447 buraxılış rejimi əməkdaşı, 144 bina nümayəndəsi ayrılıb.

I ixtisas qrupu üzrə imtahanda 22 min 441, IV ixtisas qrupu üzrə (o cümlədən I qrup üzrə RK və Rİ altqruplarının hər ikisini seçən abituriyentlər üçün informatika fənni üzrə imtahan) keçirilən imtahanda isə 12 min 613 nəfər olmaqla, ümumilikdə, 35 min 054 abituriyent iştirak edib. İmtahanlar 10⁰⁰-da başlanıb və 3 saat davam edib.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında, ümumilikdə, 4 binada təşkil edilən imtahanlarda I ixtisas qrupu üzrə 496, IV ixtisas qrupu və informatika fənni üzrə 371 abituriyent iştirak edib. İmtahanların idarə olunmasına, ümumilikdə, 11 rəhbər, 87 nəzarətçi ayrılıb.

Xəbərlər şöbəsi

Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə 24 iyul 2023-cü il tarixə taxıl biçininin gedişinə dair məlumat

S/s	Şəhər və rayonlar	Biçiləcək taxıl sahəsi (hektar)	Biçilən taxıl sahəsi (hektar)	Məhsul istehsalı (ton)	Məhsuldarlıq (sentner/hektar)
1.	Naxçıvan şəhəri	689	689	1478,2	21,5
2.	Şərur rayonu	4189	4179,4	16138,3	38,6
3.	Babək rayonu	6886	5564	11128	20
4.	Ordubad rayonu	856	856	1185	13,8
5.	Culfa rayonu	2181	1767	2335,9	13,2
6.	Kəngərli rayonu	3780	3387	7997	23,6
7.	Şahbuz rayonu	756	565,4	505,5	8,9
8.	Sədərək rayonu	1910	1880,6	6792	36,1
Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə cəmi:		21247	18888,4	47559,9	25,2

İtmişdir

Babək rayonunun Cəhri qəsəbə sakini Sultanov Seyfəddin Yusifəli oğlunun adına olan JN-1959^A nömrəli "Torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə" itdiyindən etibarsız sayılır.

Şərur rayonunun Zeyvə kənd sakini Sultanbəyov Ramil Sultan oğlunun adına olan JN-1632 nömrəli torpağa mülkiyyət hüququna dair dövlət aktı itdiyindən etibarsız sayılır.

Kəngərli rayonunun Çalxanqala kənd sakini Bayramov Mübariz Camal oğlunun adına olan JN-103^C inventar nömrəli, 10300018 kodlu "Torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə" itdiyindən etibarsız sayılır.

ŞƏRQ qapısı
Baş redaktor:
MEHRİBAN SULTANOVA

Ünvan: AZ-7000,
Naxçıvan şəhəri, "Təbriz" küçəsi 14.
Telefonlar: Məsul katib: 545-62-47
Şöbələr: 545-81-44, 545-51-18
Müxbirlər: 545-75-21, Faks: 544-52-52
E-mail: info@serqqapisi.gov.az

Qeydiyyat №: 575
Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Nömrəyə məsul: Bülbül Quliyeva
Qəzet redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və Əcəmi NPB-də ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.
Tiraj: 1000. Sifariş № 438